Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

№ 66 (4464). 23 МАРТ 1981 й ДУШАНБА

Газета 1966 йил, 1 июлдан чиқа бошлади. Баҳоси 2 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

БУГУН ЎЗБЕКИСТОНДА СОВЕТ АДАБИЁТИ КУНЛАРИ ЯКУНЛАНАДИ

«МЕҲМОНДЎСТЛИГИНГ УЧУН СЕНГА ТАШАККУР, СЕРҚУЁШ ЎЗБЕК ДИЁРИ!»— СОВЕТ АДАБИЁТИ КУНЛАРИНИНГ ҚАТНАШЧИЛАРИ АНА ШУНДАЙ ДЕМОҚДАЛАР

КПСС XXVI СЪЕЗДИ ҚАРОРЛАРИ — ҲАЁТГА

Партия режалари — халқ режалари

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИДА

ЙИЛЛИК ПЛАН — МУДДАТИДАН ИЛГАРИ

- **ПЛАНГА ҚЎШИМЧА ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИ ЮКЛАРИ ТАШИЛАДИ**
- **ТЕЖАЛГАН ХОМ АШЁ БИЛАН РЕЙСЛАР ҚИЛИНАДИ**
- **ЙЎЛОВЧИЛАРГА НАМУНАЛИ ХИЗМАТ КЎРСАТАДИГАН КОЛЛЕКТИВ НОМИНИ ОЛИШ УЧУН.**

Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитети В. И. Ленин номли Тошкент метрополитени, Ўрта Осиё темир йўли Тошкент бўлими, Тошкент авиакорхонаси, Тошкент марказлашган усулда юк ташиш автомобиль трестининг 2512-автоколоннаси, Тошкент шаҳар ижроия комитети трамвай-троллейбус ишлаб чиқариш бошқармаси, 2-трамвай депоси, «Главташпассавтотранс»нинг 5-таксомотор парки 10-бригадаси коллективларининг 1981 йилда йўловчилар ва халқ хўжалик юкларини ташиш бўйича давлат планини муддатидан аввал бажариш ва қўшимча ёнилғи-энергетика ресурсларини тежаш бўйича социалистик мажбуриятлар қабул қилиб бошлаган ташаббуслари масаласини қараб чиқди.

Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитети шуни таъкидлайдики, В. И. Ленин номли Тошкент метрополитени, Ўрта Осиё темир йўли Тошкент бўлими, Тошкент авиакорхонаси, Тошкент марказлашган усулда юк ташиш автомобиль трестининг 2512-автоколоннаси, Тошкент шаҳар ижроия комитети трамвай-троллейбус ишлаб чиқариш бошқармасининг 2-трамвай депоси, «Главташпассавтотранс»нинг 5-таксомотор парки 10-бригадаси коллективлари партия ташкилотлари раҳбарлигида транспорт воситаларидан фойдаланиш самарадорлигини ошириш, халқ хўжалиги ва аҳолининг юк ташишга бўлган ўсиб бораётган эҳтиёжини қондириш, йўловчиларга хизмат кўрсатиш сифати ва маданиятини яхшилаш, ёнилғи энергетика ресурсларидан тежаб-тергаб ва омилкорлик билан фойдаланиш борасида маълум ишларни амалга оширдилар. Мазкур меҳнат коллективлари 1980 йил учун қабул қилинган социалистик мажбуриятларини муваффақиятли адо этдилар.

Мазкур корхоналарнинг коллективлари КПСС XXVI съезди қарорларини, КПСС Марказий Комитетининг Ҳисобот докладидаги қоида ва хулосаларни бажара бориб, КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Л. И. Брежневнинг якунловчи нутқидан илҳомланиб, 1981 йил учун янги оширилган социалистик мажбуриятлар қабул қилдилар.

В. И. Ленин номли Тошкент метрополитени коллективи ички резервларни қидириб топиб, 1981 йил учун белгиланган давлат планини йўловчилар ташиш бўйича 29 декабрда бажариш ва планга қўшимча 500 минг йўловчи ташиш, 900 минг киловатт-соат электр қувватининг тежалишига эришиш ва тежалган электр қуввати билан 2200 поездни юргизиш мажбуриятини олди.

Ўрта Осиё темир йўли Тошкент бўлими ходимлари Улуғ Октябрнинг 64 йиллигига қадар белгиланган планга қўшимча камида 80 минг тонна халқ хўжалиги юкларини ташиш, ҳар бир вагонга планга қўшимча 100 килограмм юк ортиш, шунинг ҳисобига қўшимча юк ташиш учун 1100 юк вагонини бўшатиш, 250 тонна дизель ёнилғиси, 40 минг киловатт-соат электр қувватини тежашга қарор қилдилар.

Тошкент авиакорхонаси шахсий состави йил охиригача камида 4 минг 800 тонна ёнилғи, 600 минг киловатт-соат электр қувватини тежашга қарор қилди.

Тошкент шаҳар марказлашган усулда юк ташиш автомобиль трестининг 2512-автоколоннаси коллективи юк ташиш бўйича йиллик планни 1 декабргача бажариш ва планга қўшимча 40 минг тонна халқ хўжалик юкларини ташиш, 50 тонна бензинни ва 20 минг киловатт-соат электр қувватини тежаш мажбуриятини олди.

Тошкент шаҳар ижроия комитети трамвай-троллейбус ишлаб чиқариш бошқармаси 2-трамвай депоси меҳнаткашлари Улуғ Октябрнинг 64 йиллигига қадар ўн бир ойлик планни бажариш, депога йўловчиларга намунали хизмат кўрсатиш коллективи номи берилишига эришишга қарор қилдилар.

«Главташпассавтотранс»нинг 5-таксомотор парки 10-бригадаси аъзолари 1981 йил планини Конституция куни— 7 октябрга бажаришга қарор қилди. Ёнилғи-энергетика ресурсларидан тежаб-тергаб фойдаланиш ҳисобига 30 минг литр бензин тежалади.

Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитети В. И. Ленин номли Тошкент метрополитени, Ўрта Осиё темир йўли Тошкент бўлими, Тошкент авиакорхонаси, Тошкент шаҳар марказлашган усулда юк ташиш автомобиль трестининг 2512-автоколоннаси, Тошкент шаҳар ижроия комитети трамвай-троллейбус ишлаб чиқариш бошқармасининг 2-трамвай депоси, «Главташпассавтотранс»нинг 5-таксомор парки 10 бригадаси коллективларининг йўловчилар ва халқ хўжалиги юкларини ташиш бўйича 1981 йил учун белгиланган давлат планини муддатидан илгари адо этиш ва қўшимча ёнилғи-энергетика ресурсларини тежаш бўйича оширилган социалистик мажбуриятлар қабул қилиб бошлаган ташаббусларини маъқуллади.

Шаҳардаги район партия комитетларига ва транспорт корхоналари бошланғич партия ташкилотларига юқоридаги транспорт корхоналари коллективларининг ташаббусини ёйиш бўйича кенг ташкилотчилик, сиёсий-тарбиявий ва тушунтириш ишлари олиб бориш;

1981 йилда барча транспорт корхоналарида транспорт воситаларидан самарали фойдаланишни, йўловчиларга сифатли ва маданий хизмат кўрсатишни янада яхшилаш, халқ хўжалигининг ва аҳолининг юк ташишга бўлган ўсиб бораётган эҳтиёжини янада тўлароқ қондириш, ёнилғи-энергетика ресурсларини ҳар томонлама тежаб-тергашни таъминлаш вазифаси топширилди.

«Тошкент оқшоми» ва «Вечерний Ташкент» газеталари редакциясига юқоридаги корхоналарнинг ватанпарварлик ташаббусларини шаҳардаги транспорт корхоналари коллективларида қўллаб-қувватланишини кенг ёритиш таклиф этилди.

«ПРАВДА» САҲИФАЛАРИДА

◆ **1981 йил 22 мартда Москва вақти билан соат 17 дан 59 минут ўтганда Совет Иттифоқида «Союз-39» космик кемаси учирилди.**

Космик кеманинг халқаро экипаж: кема командири Совет Иттифоқи Қаҳрамони, СССР космонавт учувчиси Владимир Жонибеков ва тадқиқотчи космонавт Монголия Халқ Республикасининг граждани Жугдэрдэмидийн Гуррагча бошқариб бормоқда.

«Союз-39» кемасини учиришдан мақсад уни «Салют-6» — «Союз Т-4» орбитал комплекси билан туташтириш ва комплекс бортида космонавтлар Коваленоқ ва Савиних билан биргаликда илмий-техник тадқиқотлар ва экспериментларни ўтказишдан иборат.

Экипаж учиш программасини бажаришга киришди.

Бугун «Правда» газетасининг биринчи саҳифасида «Союз-39» космик кемасининг учирилганлиги ҳақида ТАСС ахбороти, В. Жонибеков билан Ж. Гуррагчанинг портретлари, уларнинг таржимаи ҳоли ҳамда учиш олдидан берган баёнотлари эълон қилинган.

◆ **«Халқ мулкини эҳтиёт сақлайлик» — газетанинг бугунги бош мақоласи ана шундай номланади.**

◆ **Мамлакатимиз ҳаётига доир янгиликлар, чет эллардан олинган телеграммалар, спорт хабарлари босилган.**

БИЛДИРИШ

Тошкент шаҳар Советининг ижроия комитети маълум қиладики, XVII чақириқ халқ депутатлари Тошкент шаҳар Советининг VI сессияси 1981 йил 26 март соат 15.00 да Тошкент область партия комитетининг мажлислар залида (Ўзбекистон кўчаси, 9-уй) очилади.

Депутатлар ўша жойнинг ўзида соат 14.00 дан рўйхатга олинади.

Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети.

◆ ТОШКЕНТ — РЕСПУБЛИКАГА

ХАЛҚ ФАРЗАНДИ ХОТИРАСИГА

Тошкент ҳайкалтарошлик тажриба комбинати коллективи ҳар йили республикамиз шаҳар ва областлари учун турли ҳайкал ва монументларни яратиб бермоқда. Ана шундай ёдгорликлардан бири Ўзбекистон Компартиясининг кўзга кўринган арбоби Усмон Юсупов ҳайкалидир. Маълумки, Тошкент областининг Халқобод шаҳрида Усмон Юсуповга ёдгорлик қўйилган бўлиб, комбинат ана шу ёдгорликнинг иккинчи нусхасини яратишни мўлжаллаган эди.

БУГУН

комбинатда У. Юсупов ҳайкалининг иккинчи — катталаштирилган нусхаси устида ишлар бошлаб юборилди.

«Малина» трикотаж бирлашмасида ишлаб чиқариш жараёнларини механизациялаш ва автоматлаштиришга кўп эътибор берилялти. Натижада корхонада коллективнинг унумли ва сифатли меҳнат қилиши учун қулай шарт-шароитлар юзага келмоқда. Ушбу суратда бирлашманинг тўқув цехидаги ишлаб чиқариш жараёни юксак даражада механизациялашган участкасини кўриб турибсиз. Илғор тўқувчилар (чапдан-ўнгга) Робия Зокирова ва Жамила Маҳкамова тўқув дастгоҳларининг ҳолатини кўздан кечиришяпти.

ДАВР БИЛАН ҲАМНАФАС

Тулепберген КАИПБЕРГЕНЕВ, Қорақалпоғистон АССР Ёзувчилар союзи правлениесининг раиси, Ҳамза ва Бердақ мукофотлари лауреати.

Менинг тасаввуримда китоб шунчалик қудратли кучки, унинг воситаси билан бошқа элатларнинг, қардош биродарларимизнинг ўтмишини, янги ҳаёт учун олиб борган машаққатли курашини, бугунги жўшқин турмушини, ҳаётида учраб турадиган муаммоларини яққол билиб олиш мумкин. Шунинг учун ҳам китобни инсон қалбининг кўзгусига таққослайман.

Ана шу нуқтаи назардан қарайдиган бўлсак, Тошкентда ўтказилган катта йиғинимиз жуда ҳам бебаҳо бўлди. Биз бунда турли ўлкалардан келган ёру-биродарларимиз, оға-иниларимиз, ҳамкасб дўстларимиз билан бир даврада ана шу «қалб кўзгуси» ҳақида бафуржа гаплашдик.

Қорақалпоқ халқи бепоён Ватанимизнинг барча маданиятли халқлари қатори бадиий ижод асарларини мутолаа этишни жуда ҳам севади. Шунинг учун ҳам бизнинг Қорақалпоғистонда турли миллат ёзувчиларининг асарларини нашр этишга катта эътибор берилмоқда. Китобхонларимиз ўзбек халқининг севимли ёзувчиси Шароф Рашидович Рашидовнинг романлари, қиссалари, публицистик мақолаларини фахрланиш туйғуси билан ўқимоқдалар. Қорақалпоқ халқининг жавонидан қатор совет ёзувчиларининг асарлари ўрин олган. Кейинги пайтнинг ўзидаёқ Нодар Думбадзе ва Мўмин Қаноатнинг янги китоблари китобхонлар қўлига бориб тегди.

Мен «Кўзнинг қорачиғи» деган янги романимни ёзиб тугатдим. Асар шу йилнинг охирларида нашрдан чиқиши мўлжалланмоқда. Роман қорақалпоқ диёрининг ифтихори бўлиб қолаётган Орол денгизи проблемасига бағишланган. Асарда иштирок этадиган қаҳрамонлар Орол атрофида шоликорлик хўжаликларини бунёд этиш, ривожлантириш проблемаларини ҳал этиш борасида меҳнат майдонида жасорат кўрсатадилар. Янги асарим агарда ўзбек китобхонларига ҳам манзур бўлса, ўзимни бахтиёр деб ҳисоблайман.

Миннатдорлик туйғуси

Фикрет СОДИҚ, Озарбайжон ССР Ёзувчилар союзи бадиий адабиёт пропагандаси бюроси директори, шоир.

Ўзбекистон ва Озарбайжон халқларининг маданий алоқалари узоқ тарихга эга. Улар кўп асрлардан буён янги-янги саҳифалар очиб давом этиб келмоқда. Ўзбек халқининг мутафаккир шоири Алишер Навоий билан озар элининг буюк намояндаси Низомий Ганжавий ўртасидаги дўстлик алоқалари қардошлигимизнинг муқаддимаси ҳисобланади. Ўшандан буён икки халқ бир-бирининг шеъриятидан, маданиятидан баҳраманд бўлиб келмоқда.

Бизнинг республикамизда ўзбек совет адабиётининг ютуқларини пропаганда қилишга ҳам катта эътибор берилмоқда. Бундан икки йил муқаддам Озарбайжонда бўлиб ўтган Ўзбекистон адабиёти ва санъати кунларига тайёргарлик кўриш жараёнида ва ўн кунлик давомида жуда кўп тадбирлар ўтказилди. Албатта бундай борди-келди алоқаларимиз дўстлигимизни мустаҳкамлайди. Пайтдан фойдаланиб бир фикрни билдирмоқчи эдим. Биз бундай ўн кунликлар билан кифояланиб қолмаслигимиз керак. Адабий алоқаларимизни тараққий эттириш мақсадида тез-тез қардошлик шеърияти оқшомларини ўтказиб туришимиз лозим. Ўзбек ҳамкасбларим Нормурод Нарзуллаев, Темур Пўлатов, Омон Матчон, Эркин Воҳидов асарларини китобхон сифатида, шоир сифатида қизиқиб ўқийман.

Ўтган йили сизнинг диёрингизда бўлган Озарбайжон адабиёти ва санъати кунларида қатнашганлигим менга талай илҳом берди. Ўшанда Қорақалпоқ диёридаги Беруний шаҳрида Фузулий кўчасида катта ифтихор туйғуси билан юрдим ва бу ҳақда «Беруний шаҳрида Фузулий кўчаси» шеъримни ижод этдим. Уни куни кеча Санъат саройида шеърият кечасида ўқиганимда мухлисларга манзур бўлди.

Совет адабиёти кунлари бугун тантанали суратда якунланади. Меҳмонлар турли областларда бўлиб, республикамиз меҳнаткашларининг ютуқлари, диққатга сазовор жойлар билан танишдилар.

СУРАТДА: Ўзбекистон ССР Ёзувчилар союзи правлениесининг биринчи секретари С. Азимов меҳмонлардан Р. Казакова, Л. Ошанин, Б. Сидоров (Москва) билан ўзаро суҳбат пайтида.

БИРДАН-БИР ОРЗУИМ

Анатолий ПАРПАРА, «Москва» журнали редакцион коллегиясининг аъзоси, шоир.

Ўтган йили Тува Автоном Республикасининг пойтахти Қизил шаҳрида Бутуниттифоқ ёшлар поэзияси фестивали ўтказилган эди. Бу фестивалда ёш ўзбек шоири Даврон Хуршид билан учрашиб қолдик. Ёшлар поэзияси семинарида бу шоирнинг илк шеърларини муҳокама қилдик. Унинг келгусида яхшигина ижод қилиш имкони борлиги кўриниб турибди. Ҳозирда бу шоирнинг шеърларини таржима қилмоқдаман ва «Советский писатель» нашриётида чоп этилиши мўлжалланмоқда. Бундан ташқари ўзбек ҳамкасб дўстларим Эркин Воҳидов, Нормурод Нарзуллаев билан бир неча бор учрашганман, уларнинг ижодидан баҳра олганман. Бирдан бир орзуларим ўзбек шоирларининг асарларини тез-тез таржима қилиб туриш. Мен таржима билан кўпроқ шуғулланиб тураман. Ижодий фаолиятим давомида ўнта таржима китобини нашр эттирдим. Улар озар, грузин, арман, тожик, қозоқ шоирларининг китобларидир. Ўзимнинг олтита шеърий китобим босилиб чиққан. Яқиндагина «Молодая гвардия» нашриёти «Қалб ёши» китобимни нашрдан чиқарди. Бундан ташқари «Қарама-қарши кураш» шеърий драматик асаримни ёзиб тугатаётирман. У бундан 500 йил муқаддам рус давлатининг мустақил равишда таркиб топишига бағишланган.

Дўстлик байрами

Андрей ДЕМЕНТЬЕВ, «Юность» журнали бош редакторининг ўринбосари, шоир.

Менинг болалик йилларим мана шу диёрда ўтган. Бу ерда мен энг қувноқ, ўйинқароқ дамларимни ўтказганман, адабий асарларни дастлаб шу ерда мутолаа қилганман. Москвада яшаб турган бўлсам ҳам қалбим Ўзбекистон билан ҳамиша боғланган. Бу ерга тез-тез келиб тураман. Унинг баҳорини ҳамиша соғинаман. Бу сафарги баҳор фасли руҳимни шод этиб, қалбимга бир олам ҳис-туйғуларни бахш этди.

«Юность» журнали чиқа бошлаганига 25 йил бўлган бўлса, ўшандан буён у ўз саҳифаларида ўзбек ёзувчи ва шоирларининг асарларига ўрин бериб келмоқда. Энг кейинги мисол, истеъдодли ёзувчи Нурали Қобулнинг «Сенинг болалик осмонинг» повести журнал саҳифаларида босилиб, ўқувчиларнинг яхшигина баҳосини олди.

Менинг бирдан бир орзуим Ўзбекистон ҳақида туркум шеърлар ёзиш, дўстларнинг асарларини бажонидил таржима қилишдир.

ҲАР ТОМОНЛАМА ФОЙДАЛИ УЧРАШУВ

Геннадий СЕМЕНИХИН, ёзувчи, Москва.

Мен Тошкентга келишим билан биринчи қилган сафарим метродан бошланди. Ер ости қасрининг поездига тушиб, «Чилонзор» станциясигача бордим. Сизнинг шаҳрингизда ана шундай ажойиб транспорт ишга туширилганлигидан ғоят қувондим. Ҳар бир станциянинг бадиий безаклари менга жуда манзур бўлди. Улар юксак бадиий дид билан ишланган. Тошкент метроси шунчаки манзилга етиш эмас, балки дам олиб ҳордиқ чиқариш учун ҳам қулай қилиб ишланган.

«Чилонзор» станциясидан чиқишим билан қурилган янги-янги замонавий уй-жой биноларини завқ билан томоша қилдим. У ерга боришимнинг боиси бор эди. Бундан роса ўн беш йил муқаддам шаҳрингизда табиий офат юз бериб барча эски маҳаллалар вайрон бўлганида зилзила харобаларини кезиб чиқиб афсусланган эдим. Янги қурилиш қизғин авж олган ўша йилда Тошкент жасоратини ўрганиб, очерклар ёзганмиз. Бу очерклар «Тошкент жасорати» деган китобдан ўрин олган.

Ўша мен борган жойда «Прораб Гицелтер бошлиқ участка иш олиб бормоқда» деган сўзлар ёзилган тахтача ўрнатилган жойда кишининг ҳавасини келтирадиган ҳашаматли уй турибди. Унда қанчалаб фаровон оилалар яшашмоқда.

Чиндан ҳам Тошкент жасорати тилларда достон бўлган. Бепоён мамлакатимиз халқларининг яқиндан берган мадади, қардошларча дўстлиги туфайли шаҳар қайтадан бунёд бўлди. Эндиликда унинг кўчаларида, майдонларида юриб, ҳашаматли саройларига кириб дўстликнинг қудратига қойил қоласан, киши.

Тошкентда қардош халқлар адабиёти вакилларининг ижодий учрашуви ҳар томонлама фойдали бўлди. Биз бунда эришган ютуқларимиз ҳақида фахрланиш туйғуси билан гапирдик, келгусида бажарадиган ижодий ишларимизни белгилаб олдик.

Тошкентда СССР Ёзувчилар союзи бадиий адабиётни пропаганда қилиш Бутуниттифоқ бюроси кенгашининг XIII пленумида қатор фойдали суҳбатларни тингладик. Айниқса, Қизил Байроқ орденли Туркистон ҳарбий округи қўшинлари қўмондони, генерал-полковник Ю. П. Максимов ва ёзувчи Совет Иттифоқи Қаҳрамони В. В. Карповнинг ҳарбий-ватанпарварлик тарбиясига бағишланган суҳбатлари менда катта таассурот қолдирди. Улар ватанпарварлик руҳи билан суғорилган асарлар Улуғ Ватан уруши йилларида ва ҳозирги тинч пайтда ҳам жангчилар ўртасида севиб ўқилаётганлигини ҳикоя қилиб беришди.

Гап ватанпарварлик тарбиясига доир ёзилган асарлар ҳақида борар экан, мен ўзимнинг яратаётган «Новочеркасск» романимни мисол қилиб тилга оламан. Мен шу шаҳарда туғилганим, унинг тарихини яхши билганлигим учун ҳам у ҳақда асар ёзишни узоқ йиллардан бери орзу қилиб юрар эдим. Роман ўтмишда ташқи душманларга қарши матонатли кураш олиб борган казаклар ва уларнинг севимли қўмондони Матвей Иванович Платов ҳаётига бағишланган. Романнинг биринчи китоби учун Новочеркасск шаҳар ижроия комитети менга шаҳарнинг фахрий граждани унвонини берди. Романнинг иккинчи китобини ёзиш тугалланди ва у шу йили «Москва» журналида нашр этилади. Бундан ташқари уч томлик танланган асарларимни нашрга топширдим. Улар романлар, қиссалардан иборат.

ШАРҲЧИ САТРЛАРИ

АҚШ АРАЛАШУВНИ КЕНГАЙТИРМОҚДА

Президент Р. Рейган бутун дунёга маълум бўлса ҳам аммо Картер маъмурияти зўр бериб рад этиб келган нарсани биринчи марта ҳаммага эшиттириб тан олди: Қўшма Штатлар Покистон ва Эрон территориясидан Афғонистонга қарши иш кўраётган аксил-инқилобий тўдаларни қурол-яроғлар билан таъминламоқда ва қўллаб-қувватламоқда. Уларга юборилаётган Америка қурол-яроғлари бундан буён кўпайтирилади, деди Оқ уйнинг янги хўжайини. Шундай қилиб, АҚШ Афғонистон Демократик Республикасига қарши қуролли аралашувда қатнашувини янги поғонага кўтармоқда, Афғонистон халқига қарши эълон қилинмаган урушни ошкоралаштиришга интилмоқда.

Афғонистон Демократик Республикаси Р. Рейганнинг айтганларига иғвогарлик ва душманлик гаплари деб баҳо берди. «Хитой гегемончилари қўллаб-қувватлаётган Америка империализмининг ҳеч қандай кирдикорлари Афғонистон меҳнат аҳлини ўзи танлаб олган социал ва иқтисодий тараққиёт йўлидан тойдира олмайди», деди Афғонистон Халқ демократик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари, Афғонистон Демократик республикаси Революцион Кенгашининг Раиси ва Бош министри Бабрак Кармал.

Бироқ АҚШнинг Афғонистон ички ишларига аралашувини кенгайтириш нияти жаҳон жамоатчилигида ҳақли равишда ташвиш туғдирмоқда, чунки Вашингтоннинг бу йўли умуман Жануби-ғарбий Осиёдаги вазиятни янада кескинлашуви хавфини кучайтиради.

Оқ уйда қандай найранглар ишга солинмоқда? Дастлаб Қўшма Штатлар у ёки бу районда кескинлик вужудга келтиради. Сўнгра эса бунинг оқибатида вужудга келган мушкул аҳвол учун айбни бошқаларга (одатда, СССРга) юклаб, «совет хавфи»га қарши кураш сохта ниқоби остида планетамизнинг «қалтис нуқталарида» ўзининг ҳарбий базаларини вужудга келтиради, қуролланиш пойгасини авж олдиради, ўзи вужудга келтирган муаммоларни тинч йўл билан ҳал этишга қаратилган ҳар қандай ташаббусларни барбод этишга уринади.

Афғонистон теварагидаги воқеалар ҳам аслида худди шундай ривожлана борган эди. Америка пропагандаси СССР «Афғонистонга бостириб кирди», деган ёлғон-яшиқ уйдирмаларга жаҳонни ишонтириш учун оз-мунча қоғоз ва сиёҳ сарфладими! Бироқ Р. Рейганнинг кейинги баёнотини ўқир экансан, — Афғонистон Демократик Республикаси ҳукумати ташқаридан бўладиган агрессияни даф этишда ёрдам беришни сўраб, қўшни ва дўст мамлакат— Совет Иттифоқига ўз вақтида мурожаат қилиб тўғри иш қилганлигига яққол ишонч ҳосил қиласан киши.

Ўртоқ Л. И. Брежнев КПСС XXVI съездининг олий минбаридан СССРнинг Афғонистонга нисбатан позициясини яна бир бор тасдиқлади. Бизнинг мамлакатимиз Афғонистон ҳукумати билан келишиб, совет қўшинлари контингентини Афғонистондан олиб чиқиб кетишга тайёр. Бироқ бунинг учун Афғонистон Демократик Республикасига аксил инқилобий тўдаларни юбориш бутунлай тўхтатилиши ҳамда бу нарса Афғонистон ва унинг қўшнилари ўртасида шартномалар билан мустаҳкамланиши керак.

С. КУЛИК.
ТАСС шарҳчиси.

ЙИЛЛИК ПЛАН — МУДДАТИДАН ИЛГАРИ | МАЖБУРИЯТЛАР ИЗИДАН

ҚОЛОҚЛАРСИЗ ИШЛАЙЛИК

ОКТЯБРЬ ВА ЧИЛОНЗОР РАЙОНЛАРИ МУСОБАҚАСИ

Мусобақадош районларда КПСС XXVI съезди шарафига социалистик мусобақа кенг қулоч ёйди. Унда минглаб ишчилар, инженер-техник ходимлар ва хизматчилар иштирок этишди. Ҳар бир киши ўз меҳнат жойида янада юксак самарадорликка эришишга ҳаракат қилди. Натижада Октябрь райони саноат корхоналари маҳсулот реализация қилиш бўйича январь—февраль ойлари планини 3,1 процент, Чилонзор райони эса 3,5 процент ошириб адо этди. Бу пландан ташқари 103,3 минг ва 472 минг сўмлик маҳсулот реализация қилиш имконини берди. Ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш топшириғи 4,4 ва 3,1 процентга ошириб бажарилди. Умумий маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажмининг ўсиш суръати 106,6 ва 104,6 процентларни ташкил этди.

Меҳнат унумдорлигини ўстириш плани 101,9 ва 102,6 процент адо этилди. Меҳнат унумдорлиги ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 3,2 ва 1,8 процентларга ўсди. Меҳнат унумдорлигини юксалтириш эвазига Октябрь районида маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажмининг 51 процент ўсишига, Чилонзор районида эса 19,6 процент ўсишига эришилди.

Октябрь районида ўтган икки ой мобайнида умумий маҳсулот ҳажмининг 17,5 процент миқдорида, Чилонзор районида эса 5,9 процент миқдорида давлат Сифат белгиси билан буюмлар ишлаб чиқарилди. Маданий-маиший буюмлар ишлаб чиқариш планлари 10,5 ва 5,6 процентларга ошириб бажарилди. Маданий-маиший буюмлар ишлаб чиқариш ўтган йилнинг шу даврига нисбатан Октябрь районида 10,5 процент, Чилонзор районида эса 14,9 процент ўсди.

Мусобақадош районлардаги барча корхоналар маҳсулот ишлаб чиқариш ва реализация қилиш планларини бажардилар. Бироқ, шундай бўлинмалар борки, икки ойлик ишлаб чиқариш программасининг бажарилишини таъминлолмадилар. Жумладан, Октябрь районида битта цех, 9 участка, 19 бригада, 400 ишчи, Чилонзор районида эса 2 цех, 3 участка, 3 бригада ,32 ишчи икки ойлик планни бажаролмади.

Январь ойи қурилиш-монтаж ишлари плани (марказлашган молиявий манбалар)ни Октябрь райони қурувчилари 112 процент, Чилонзор райони қурувчилари эса 233 процент бажардилар. Ҳар икки район турар-жойни фойдаланишга топшириш планларини адо этди.

Октябрь райони:

Октябрь райони меҳнаткашлари социалистик мажбуриятга қўшимча 293 минг сўмлик маҳсулот реализация қилдилар. Бунда айниқса, кўнгалантерея ва спорт буюмлари, «Малика» трикотаж ишлаб чиқариш бирлашмалари, «Тошкентпиво» заводи коллективлари энг яхши натижаларга эришдилар. Бироқ, районда социалистик мажбуриятларни уддалай олмаган меҳнат коллективлари ҳам бор. «Средазэнерго ц в е т мет», «Матбуот» полиграфия ишлаб чиқариш бирлашмаси, 10-босмахона шулар жумласидандир.

«Средазэнергоцветмет», кўн-мўйна заводлари, «Сувинер» фабрикаси, чўтка ва картон буюмлари ишлаб чиқариш комбинати, театр жамияти комбинати, тажриба-техника заводи, 10-босмахона коллективлари ўтган йилнинг шу даврига нисбатан маҳсулот реализация қилиш бўйича ортда қолмоқдалар. «Средазэнергоцветмет», тажриба-техника заводлари маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажмини ҳам қисқартириб юбордилар. Чўтка ва картон буюмлари комбинати, «Матбуот» полиграфия ишлаб чиқариш бирлашмаси коллективлари маданий-маиший ва кенг истеъмол буюмлари ишлаб чиқариш топшириқларини бажара олмадилар.

Барча корхоналар ўзларининг шартнома мажбуриятларини бажардилар деб бўлмайди. Чунончи, шаҳар статистика бошқармасининг маълумотларига қараганда, «Малика», «Матбуот», кўнгалантерея ва спорт буюмлари бирлашмалари буюртмачиларга белгиланган ҳажмда ва ассортиментдаги 600 минг сўмликдан зиёд буюмларни етказиб бера олмадилар.

Чилонзор райони:

Чилонзорликлар социалистик мажбуриятларига қўшимча 70 минг сўмликдан зиёд маҳсулот реализация қилдилар. «Тошкентхлеб» бирлашмаси, Ўзбекистон ССР кар-соқовлар жамиятининг 2-ўқув ишлаб чиқариш корхонаси, 2-пойафзал фабрикаси коллективлари икки ойлик планни муддатидан аввал адо этдилар. Натижада қабул қилинган социалистик мажбуриятларини муваффақиятли бажариш имкони туғилди. Бироқ, бир қатор корхоналар «Ташкентгазэнергоремонт», «Главташкентстро й »нинг автомобиль ремонти, «Промсвязь», «Электробитприбо р и» заводлари бу кўрсаткични уддалай олмадилар. Ўзбекистон ССР кўрлар жамиятининг 1-ишлаб чиқариш комбинати буюмлар ишлаб чиқариш ва реализация қилиш ҳажмини кескин қисқартиришга йўл қўйди.

«Промсвязь», 2-пойафзал фабрикаси ва ишлаб чиқариш корхоналари комбинати белгиланган ҳажмда буюмлар етказиб бериш бўйича топшириқларни бажара олмади.

«Промгражданстрой» ишлаб чиқариш корхоналари бошқармаси, «Электробитприбор и » заводи январь ойида товар-маҳсулот таннархининг қимматлашишига йўл қўйди.

ШУ ЙИЛНИНГ ЯНВАРЬ-ФЕВРАЛЬ ОЙЛАРИ СОЦИАЛИСТИК МУСОБАҚАСИ ЯКУНЛАРИНИ ЧИЛОНЗОР РАЙОН ПАРТИЯ КОМИТЕТИНИНГ САНОАТ, ҚУРИЛИШ, ТРАНСПОРТ ВА АЛОҚА БЎЛИМИ МУДИРИ А. УМАРОВ ШАРҲЛАЙДИ:

— КПСС XXVI съезди шарафига бағишланган социалистик мусобақада «Ташкентхлеб» ва 2-пойафзал фабрикаси меҳнаткашлари юксак унум билан ишлашди. Жумладан, биринчи корхона коллективи икки ой мобайнида пландан ташқари 151 минг сўмлик маҳсулот реализация қилди ва ўтган йилнинг шу даврига нисбатан меҳнат унумдорлигини юксалтириш эвазига маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажмини 4,5 процентга кўпайтирди. Пойафзалчилар ҳам ўз навбатида савдо тармоқларига топшириққа қўшимча юзлаб жуфт эркаклар ва аёлларнинг пойафзалларини етказиб бердилар.

Мазкур корхоналарда янги техникани, илғор технологияни жорий этиш бўйича катта ишлар амалга оширилди. Жумладан, «Ташкентхлеб» бирлашмасида бир нечта янги линиялар ишга туширилди, бир қатор жараёнлар механизациялаштирилди. 2-пойафзал фабрикасида тагликни қайта ишловчи янги агрегат фойдаланишга тушириш арафасида турибди. Шунингдек, деталларни елимловчи автомат ҳам тезда ишга туширилади. Бу коллективда бригада методи муваффақиятли жорий этиляпти.

Район меҳнаткашлари олий категорияли сифат билан маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтирмоқдалар. Жумладан, «Промсвязь» ва «Электробитприбори» заводлари ишлаб чиқараётган саккиз хил янги маҳсулотга давлат Сифат белгиси берилди.

Бироқ, мазкур корхоналарда хом ашё етказиб бериш ва буюмларни комплектлашда бир қанча қийинчиликлар рўй берди. Натижада уларнинг ишлаб чиқариш кўрсаткичлари бирмунча пасайди. «Электробитприбори» заводи ҳозирда 100 процент қувват билан ишлаш ўрнига 70 процент қувватни ўзлаштирган ҳолда ишламоқда. Худди шундай аҳволни шаҳар ремонт қурилиш трестининг ишлаб чиқариш корхоналари комбинатида ҳам кўриш мумкин.

КПСС XXVI съездида қабул қилинган ўн биринчи беш йилликда СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг Асосий йўналишлари — меҳнаткашларнинг фаровонлигини ошириш, иш шароитларини яхшилаш, жаҳонда тинчликни мустаҳкамлашга хизмат қилувчи муҳим ҳужжат меҳнаткашларнинг кучига-куч, ғайратига-ғайрат қўшиб юборди. Райондаги меҳнат илғорлари ўртасида «Йиллик план—Улуғ Октябрнинг 64 йиллигигача» шиори остида мусобақа кенг қулоч ёйди. Жумладан, «Ташкентхлеб» ишлаб чиқариш бирлашмасининг мастери Р. Қосимова, «Промсвязь» заводи слесари А. Ҳошимов, «Электробитприбори» заводи йиғувчиси Х. Муҳаммадиева, 2-пойафзал фабрикаси заготовкачиси М. Каримов ва бошқалар ўзларининг шахсий социалистик мажбуриятларига худди шундай бандни ёзиб қўйдилар. Улар ўзларининг фидокорлиги билан меҳнатда намуна бўлмоқдалар, уларга бошқалар тенглашишга ҳаракат қилишиб, улардан илғор иш усулларини ўрганмоқдалар.

Комсомол аъзоси Дилором Шамсиева олти йилдан буён 1-пойафзал фабрикасида самарали меҳнат қилиб келмоқда. Иш вақтидан ва техникадан унумли фойдаланиш туфайли у ишлаб чиқаришда юксак кўрсаткичларни қўлга киритяпти. Унинчи беш йиллик зарбдори бўлган бу қиз ҳозир ҳам социалистик мусобақада пешқадамлар сафида бормоқда.

СУРАТДА: илғор ишчи Д. Шамсиева.

* * *

«Ташсельмаш» заводининг коллективи КПСС XXVI съезди қарорларини амалга ошириш ниятида социалистик мусобақани тобора авж олдирмоқда. Корхонада тайёрланаётган пахта териш машиналари деҳқонларнинг ишончли ёрдамчилари ҳисобланади. Шу боисдан ҳам ишчилар уларни юксак сифатда тайёрлашга ҳаракат қилишмоқда.

СУРАТДА: корхонанинг бош йиғув цехида шпинделлар монтаж қилинмоқда.

Ҳ. Мирзакаримов ва М. Нуриддинов фотолари.

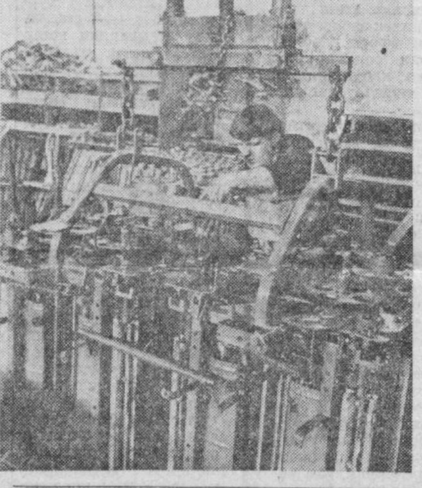

18 АПРЕЛЬ — КОММУНИСТИК ШАНБАЛИК КУНИ

ТЎЛА САМАРА БИЛАН

«Ташсельмаш» заводининг Сирдарёдаги филиали коллективи москваликларнинг ватанпарвалик ташаббусини қизғин маъқулладилар. В. И. Ленин туғилган куннинг 111 йиллигига бағишланадиган коммунистик шанбаликда бу ерда 400 дан ортиқ киши меҳнат қилади. Фрезерчи Т. Абдураҳмонова, бригадирлар Н. Якшамкин ва Р. Динмуҳамедов, ишлаб чиқаришнинг бошқа илғорлари шу куни бир ярим-икки нормадан бажаришга қарор қилдилар. Филиал коллективи шанбаликда жами пахта териш машиналари учун эллик минг сўмлик деталь тайёрлаб беришни мўлжалламоқда.

(ЎзТАГ).

ЖАҲОН ОЙНАСИ

ТАСС МУХБИРЛАРИ ХАБАР ҚИЛАДИЛАР

Биологлар муваффақияти

СОФИЯ. БХР фанлар академияси биология бирлашган марказининг олимлари ва мутахассислари дон экинлари ва сабзавотнинг янги навларини, ўсимликларни зараркунандалардан ҳимоя қилишнинг самарали воситаларини етиштириб ва тайёрлаб кўпгина меҳнат ғалабаларини қўлга киритган. Улар ана шу ғалабаларни БКПнинг бўлажак XII съездига бағишладилар. Мамлакатдаги 17 институт ва лабораторияларни бирлаштирувчи марказ молекуляр биология, ҳайвонлар ва ўсимликлар физиологиясига доир актуал проблемаларни ҳал этишда ҳамда бошқа соҳаларда талайгина муваффақиятга эришди.

Шу беш йилликда, деди марказ директори академик К. Братанов ТАСС мухбири билан суҳбатда, болгар биологлари оқсил моддаси синтезини тадқиқ қилишга, тирик организмлардаги асосий биологик жараёнларни ўрганиш ва амалда қўлланишга асосий эътибор берадилар. Яқин беш йил ичида биология бирлашган марказининг илмий ечимларини амалда жорий этишдан олинадиган иқтисодий самара 117 миллион левликдан ошиб кетади.

Ядро энергетикаси учун

ПРАГА. Остравадаги Витковице металлургия ва машинасозлик комбинатида Чехословакияда ишлаб чиқариладиган биринчи буғ генератори тайёрланди. Бу генератор Ясловски—Боуницеда қурилаётган «В—2» янги атом электр станцияси учун мўлжалланган. Мана шу дастлабки агрегатдан кейин бу йил ана шу комбинатда ватан ядро энергетикаси эҳтиёжлари учун яна 9 та буғ генератори ва иккита ҳажм конденсатори ишлаб чиқарилади.

Шу тариқа Чехословакия саноати ядро энергетикаси учун ғоят мураккаб машина-ускуналар жами комплексини ишлаб чиқаришни тўлиқ ўзлаштириб олади. Бундан буён Чехословакиядаги барча янги атом электр станциялари шу йилнинг ўзида ишлаб чиқарилган реакторлар, буғ генераторлари билан жиҳозланади.

Витковице комбинатида ядро энергетикаси учун машина-ускуналар ишлаб чиқарувчи завод ўтган беш йиллик мобайнида қад кўтарди. Кенг, ёруғ цехларда одамларнинг ишлаши учун ниҳоятда қулай шарт-шароитлар вужудга келтирилган, замонавий машиналар эса ғоят юксак аниқликка ва меҳнат унумдорлигига эришиш имкониятини беради.

Корхонани барпо этишда Совет Иттифоқининг техникавий кўмаги жуда катта роль ўйнади.

Қардош мамлакатлар тажрибаси

БЕРЛИН. Дрезден ва Лейпциг индустриал округларидаги кўпгина корхоналар мутахассисларининг коллектив ижодий изланиши муҳим ғалаба билан якунланди — ТЭЦларнинг буғ қозонлари учун янги типдаги горелка яратилди ва у синовлардан муваффақиятли ўтди. Шу горелкадан фойдаланиш корхоналар, муассасалар ва турар-жой биноларини буғ билан иситиш системасида ишлатилаётган нефть ва газни қўнғир кўмир билан алмаштириш имконини беради. ГДРда қўнғир кўмир запаслари амалда битмас-туганмасдир.

Кўмир кукуни янги горелка учун ёқилғи бўлиб хизмат қилади. Мамлакатда ҳар йили тахминан 50 миллион тонна қўнғир кўмир брикетлари тайёрланмоқда, уларнинг муайян проценти ортиш-тушириш ишлари ва ташиш вақтида майдаланиб кетиб, фойдаланилмай қолади. Эндиликда ана шу чиқитлар туйилиб кукунга айлантирилади. Мутахассисларнинг аниқлашича, бу кукун шундай иссиқлик энергияси потенциалига эга эканки, у химия саноати учун ғоят қимматли хом-ашё—нефть ўрнида ёнилғи сифатида бемалол ишлатилиши мумкин экан.

АЛОҚА КЕНГАЙМОҚДА

БЕЛГРАД. ЮСФРни Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар билан боғловчи асосий транспорт узели — Суботица шаҳрининг темир йўл станциясига ҳар куни социалистик мамлакатлардан Югославия корхоналари учун минглаб тонна хилма-хил юклар келиб турибди. Бунга қарама-қарши йўналишда эса машинасозлик корхоналарининг маҳсулотлари, электр техника, кенг истеъмол моллари ортилган составлар қатнаб турибди.

Югославиянинг Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар билан иқтисодий алоқалари муттасил кенгайиб, мустаҳкамланиб бормоқда. Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар, деб таъкидлади «Борба» газетаси, савдо соҳасида ишончли шериклар бўлиб Югославия маҳсулотини сотиш учун барқарор бозор билан таъминламоқдалар. Шу йилнинг дастлабки икки ойи мобайнида Югославиянинг Европадаги бошқа социалистик мамлакатларга қилган экспорти 34 процент кўпайди. СССР ва социалистик ҳамдўстликдаги бошқа мамлакатлар Югославия заводларига бераётган буюртмалар ишлаб чиқариш қувватларидан тўлиқ фойдаланишини таъминламоқда. ЮСФР билан Ўзаро Интисодий Ёрдам Кенгаши ўртасида товар айирбошлашни жадал ўстиришга талай даражада бир қанча тармоқларда, шу жумладан кемасозлик, автомобилсозлик, атом электр станциялари учун машина-ускуналар ишлаб чиқариш соҳасида кооперациялаш ва ихтисослаштиришни муттасил ривожлантириш ҳисобига эришилмоқда.

Афғонистон диёрида МТС

ҚОБУЛ. Мамлакат аҳолисининг 80 процентдан кўпроғи банд бўлган қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши ёш Афғонистон Демократик Республикаси олдида турган ғоят муҳим вазифаларнинг биридир. АДР раҳбарлари қишлоқ хўжалигини механизациялаш, донли экинларнинг серҳосил навларидан фойдаланиш ва химиявий ўғитлар қўлланишни проблемани ҳал этиш йўли деб билмоқдалар.

Афғонистон шимолидаги Балх вилояти қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини механизациялаш самарадорлигининг яққол намунаси бўлиб қолди. Бу ерда бир йил илгари Совет Иттифоқининг иқтисодий ва техникавий кўмаги билан машина-трактор станцияси илк бор ташкил қилинган эди. Тракторлар ва комбайнлардан фойдаланиш умуман вилоятда дон экинлари етиштиришни анча кўпайтириш имконини берди.

Бироқ, Апрель инқилоби душманлари деҳқонларнинг қишлоқ хўжалик техникасидан фойдаланишларига халақит қилмоқдалар, саводсиз аҳолини чўчитмоқдалар, қўпорувчилик ҳуружларини амалга оширмоқдалар. Аммо шуларга қарамай, Афғонистон деҳқонлари машиналарга астойдил қизиқиб қарамоқдалар. Бугунги кунда вилоятнинг турли районларида деҳқонларнинг далаларида ҳўкизлар ўрнига тракторларни кўриш мумкин. Дала меҳнаткашлари ерга механизация ёрдамида ишлов бериш афзалликларини ўз кўзлари билан кўриб, қаноат ҳосил қилмоқдалар ва шу биосдан ҳам кўкламги экиш кампанияси кунларида станция ниҳоятда машҳур бўлиб кетди. Станция раҳбарлари кадрлар тайёрлаш проблемасини ҳам ҳал этмоқдалар. Шу мақсадда бу ерда ташкил қилинган махсус курсларда юзлаб собиқ деҳқонлар ҳайдовчилик ва механиклик касбларини ўрганмоқдалар. Бу ишда уларга совет мутахассислари ёрдам бермоқдалар.

«ЭҲТИЁТ БЎЛИНГ, ЛИМОНАД!»

ЖАКАРТА. Индонезия Бали вилоятининг маркази Денпасарда лимонад сотувчилар маъмурлар... муҳофазасига олинди. Лимонадфурушларни маҳаллий аҳолининг ўч олишидан муҳофаза қилиш мақсадида чу чоралар кўрилди: қайнатилмаган сувдан тайёрланган лимонад ичиш вабо касали чиқишига сабаб бўлганлиги ошкор бўлиб қолди. Бу касаллик натижасида Денпасар аҳолисидан бир неча киши ўлди, 100 тадан кўп киши касалхонага ётқизилди.

ҲАММАГА НАСИБ БЎЛМАЯПТИ

СОЛСБЕРИ. Билим олиш соҳасида бундай камситиш жаҳоннинг бирон жойида ҳам учрамайди, деб ёзади Жанубий Африкада чиқадиган «Стар» газетаси.

Апартеид давлати, деб таъкидлайди газета, йигирма миллион африкаликларнинг болаларини ўқитиш учун 4,5 миллион қора танли граждандарнинг болаларини ўқитишга қараганда ўн баравар кам маблағ ажратмоқда.

Жанубий Африка Республикаси —маориф соҳасида иккита алоҳида-алоҳида махкама— бири оқ танлилар учун, иккинчиси эса қора танлилар учун ишлаб турган бирдан бир мамлакатдир. Африкаликларнинг мутлақ кўпчилиги аслида этник мактаблар деб аталган мактаблардагина билим олишлари мумкин. Бундай мактаблар малакасиз ишларни бажариш учун зарур бўлган минимуминигина беради.

ИНСОНИЯТ БАХТ—САОДАТИНИ КЎЗЛАБ

БЕРЛИН. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев КПСС XXVI съездида СССРнинг янги кенг қамровли тинчлик ташаббусларини олға сурди, бу ташаббуслар ҳозирги замоннинг ғоят муҳим проблемаларини бартараф этишга қаратилгандир, деб ёзади ГБСП Марказий Комитетининг органи «Нойес дойчланд» газетаси.

Совет Иттифоқининг ялпи тинчликни мустаҳкамлаш ва халқаро иқлимни соғломлаштиришга доир таклифлари, деб уқтиради газета, халқаро ҳаётда гўё ижобий ўзгаришларга эришиш мумкин эмас деб Ғарбдаги муайян доиралар ғаламислик билан қилаётган даъволарга қайтарилган муносиб жавобдир. Амалда ким тинчлик ва кенг кўламдаги ҳамкорлик учун, қурол-яроғларни чеклаш ва қуролсизланиш учун курашаётганлигини ҳаётнинг ўзи тасдиқлаб турибди. Булар СССР бошчилигидаги социалистик ҳамдўстлик мамлакатларидир.

Ғарбдаги милитаристик доираларнинг қуролланиш пойгасини кучайтиришга қаратилган хатарли йўли натижасида халқаро вазият чигаллашган ҳозирги пайтда кескинликни юмшатиш сиёсатини чуқурлаштириш сари конкрет қадамлар қўйиш айниқса зарур. Шундай бир шароитда давлатлар ўртасидаги конфронтациясини сусайтириш ва улар ўртасида яхши қўшничилик муносабатларни ўрнатиш борасида зудлик билан амалий тадбирларни кўриш ҳозирги замоннинг актуал масалалари юзасидан кенг кўламда конструктив музокарани бошлаш муҳимдир. Ғарб Совет Иттифоқининг таклифларига жавоб қайтариши зарур, деб таъкидлайди «Нойес дойчланд» газетаси.

ВИСТАВКАНИНГ ДОВРУҒИ

МЕХИКО. Мексика пойтахтининг минглаб аҳолиси ҳар куни Чапультепек паркидаги «Аудиторио насиональ» концерт залига келмоқда. Бу ерда СССР миллий виставкаси ташкил қилинган. Томошабинлар «Менинг Ватаним — Совет Иттифоқи» фотоэкспозицияси ёнида узоқ туриб қоладилар. Бу экспозиция советлар мамлакатининг экономика, фан, техника, маданият соҳасида эришган муваффақиятлари тўғрисида, социал ривожланиш, СССР Конституциясида гарантиялаб берилган совет гражданларининг кенг ҳуқуқлари ҳақида ҳикоя қилади.

Виставкага келган томошабинлар рангли видеомониторлар орқали намойиш этилаётган совет воқелигининг турли жиҳатлари тўғрисидаги — совет кишилари қандай яшаётганлиги, меҳнат қилаётганлиги ва дам олаётганлиги ҳақидаги ҳужжатли фильмни зўр қизиқиш билан томоша қилишмоқда.

СССРнинг бошқа мамлакатлар билан савдо—иқтисодий илмий-техникавий ва маданий ҳамкорлиги тўғрисидаги киноҳужжатлар виставка томошабинларида катта қизиқиш уйғотмоқда.

«Космос—халқ хўжалигига» стенди олдида томошабинлар айниқса гавжум. Бир ерда Бойқўнғир космодромининг ишлаб турган макетини, «Молния» алоқа йўлдоши, ердаги «Орбита» қабул қилиш станцияси, «Метеор» метеорология йўлдоши моделларини кўриш мумкин.

Виставкани томоша қилувчилар сони тобора кўпаяётганлиги, маҳаллий матбуот уни кенг ёритаётганлиги экспозициянинг жуда катта муваффақиятидан далолат беради.

● ҚУРИЛИШДА ЮКСАК САМАРАДОРЛИК УЧУН

Бригада пудрати афзалликлари

КПСС XXVI съездининг тарихий қарорларида, унда қабул қилинган «СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1981—1985 йилларга ва 1990 йилгача бўлган даврга мўлжалланган Асосий йўналишлари»да мамлакатимиз қурилишларида, шунингдек бошқа тармоқларда ўзини оқлаган бригада пудрати методини янада кенг жорий этиш режалари белгилаб ўтилди. Хусусан, Асосий йўналишлардаги VII «Капитал қурилиш» бўлимида **«Ишларни пудрат ва хўжалик усулида юритиш такомиллаштирилсин. Қурилишни ташкил этишнинг прогрессив формалари: комплект блокли, вахтали, узеллар бўйича ва бошқа формалари ҳар томонлама ривожлантирилсин. Инженерлик тайёргарлиги ва ишлаб чиқариш технология комплектацияси даражасини ошириш негизида ҳамма жойда турдош поток бригада пудрати ёйилиши учун шарт-шароитлар яратиб берилсин»**, дейилган.

Бу борада ўтган беш йилликда ҳам пойтахтимиз қурилишларида самарали ютуқлар қўлга киритилди. Шунинг учун ҳам КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Ш. Р. Рашидов КПСС XXVI съездида сўзлаган нутқида **«Капитал қурилишда сон жиҳатидангина эмас, аввало сифат жиҳатидан ҳам ижобий ўзгаришлар рўй берди. Республика асосий фондларни ишга солиш учун беш йиллик планни 102 процент, капитал маблағларни ўзлаштириш планини 109 процент, қурилиш-монтаж ишлари планини 108 процент бажарди»**, деб республикамиз қурувчилари эришган ютуқларни алоҳида таъкидлаб ўтди.

Ҳеч шубҳасиз, эришилган бу муваффақиятларда қурилишда бригада пудрати методи кенг ёйилганлиги ҳиссаси ҳам каттадир. Шунинг учун ҳам КПСС XXVI съезди арафасида Тошкентдаги 1-уйсозлик комбинатида бригада пудрати асосида ишлаётган қурилиш бригадаларининг слёти бўлиб ўтди. Ушбу слётга Тошкент ва пойтахт области қурилиш ташкилотларининг энг илғор злобинчи бригадалари йиғилишиб, ўнинчи беш йилликда бу борада амалга оширилган ишларга якун ясадилар. Ўз тажрибалари билан ўртоқлашиб, ўн биринчи беш йилликнинг дастлабки йилида бажариладиган ишларнинг улкан программасини белгилаб олишди.

Ана шу слётда қатнашган Тошкент қурилиш Бош бошқармасига қарашли транспорт бошқармаси 9-автобазасининг Турғун Кабиров бошлиқ ҳайдовчилар коллективи ҳам ўтган беш йилликда бригада пудрати асосида ишлашга ўтиб, яхши натижаларга эришди. Бу бригада ҳайдовчилари асосан пойтахтимизнинг 1-уйсозлик комбинати заводида тайёрланган бинокорлик материалларини, уйсозлик панелларини объектларга етказиб беради. Коллектив хўжалик ҳисоби асосида ишлаш туфайли кунига 10 марта ўрнига 12 марта рейс бажаришга муваффақ бўляпти. Бригадада 10 киши меҳнат қилади. Улар съезд олди меҳнат вахтасида туриб ишлаб, икки ойлик топшириқни муддатидан ўн кун олдин адо этишди. Турғун Кабиров ўзининг зарбдор меҳнатлари туфайли Меҳнат Қизил Байроқ ордени билан мукофотланган. Унинг кўксини «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган қурувчи» деган унвон ҳам безаб турибди. Бу ютуқларда ҳеч шубҳасиз коллективнинг прогрессив иш усулларидан унумли фойдаланаётганли г и асосий омил бўлмоқда.

Бош бошқармага қарашли 2-транспорт бошқармасининг Гулмат Бекматов бошлиқ ҳайдовчилар бригадаси коллективи ҳам хўжалик ҳисобини транспортда жорий этиш ҳисобига катта ютуқларни қўлга киритмоқда. «Коммунистик меҳнат коллективи» деган шарафли номга сазовор бўлган бригада ўтган йили хўжалик ҳисоби методидан самарали фойдаланиш туфайли икки йиллик топшириқни уддалашга муваффақ бўлди.

— Биз бригада пудрати афзалликларини ўз фаолиятимизда яққол ҳис этдик, —дейди бригада бошлиғи. — В. Косенок, А. Фрикц, Ғ. Бекчинтоев каби шоферларимиз доимо 3 ва 4-қурилиш трестлари объектларига бинокорлик материалларини ўз вақтида етказиб бериб, бу трестларга қарашли злобинчи бригадалар коллективларининг олқишига сазовор бўлишмоқда. Чунки бригада пудратининг асосий шарти — ташкилотлар ўртасидаги келишилган шартнома қондаларига тўла риоя этилишидан иборат. Биз доимо шунга амал қилиб, хўжалик ҳисоби афзалликларидан баҳраманд бўляпмиз.

Бригада бошлиғи пойтахтимиз қурилишларига бинокорлик материалларини ўз вақтида етказиб беришдек самарали ишлари учун Меҳнат Қизил Байроқ ордени, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиқларига сазовор бўлган. У бошчилик қилаётган коллектив эндиликда ўзларининг фидокорона меҳнати билан партиямиз XXVI съезди қарорларини ҳаётга татбиқ этмоқда.

Қурилишда хўжалик ҳисобини кенг жорий этиш ташаббускорларидан бўлаётган 3-қурилиш тресги 44-бошқармасининг З. Эргашев бошлиқ сувоқчилар бригадаси, «Ташоблсельстрой» тресги 93-механизациялашган кўчма колоннасининг С. Аброров бошлиқ пардозчилар бригадаси, шунингдек, «Ташсантехгазмон т а ж » трестига қарашли 1-монтаж бошқармасининг кўплаб монтажчи бригадалари ҳам ўн биринчи беш йилликда хўжалик ҳисоби афзалликларидан янада унумли фойдаланиш учун иш жараёнларини намунали ташкил этишга, қурилишда ташкилий ишларни такомиллаштиришга ҳаракат қилишмоқда. Амалга оширилаётган бу тадбирлар партиямиз съезди белгилаган қарорларни муваффақиятли амалга ошириш мақсадларига қаратилган.

Ҳ. САИДАЛИЕВ.

ҚАРДОШЛИК ҚЎШИҒИ ЯНГРАР АБАДИЙ

ЛЕНИНЧА МИЛЛИЙ СИЁСАТНИНГ ЁРҚИН ТАНТАНАСИ | **ХАЛҚЛАР ДЎСТЛИГИ — АДАБИЁТЛАР ДЎСТЛИГИ** | **ҲАЯЖОНЛИ УЧРАШУВЛАР, УНУТИЛМАС ТААССУРОТЛАР**

СЎЗ — МЕҲМОНЛАРИМИЗГА

ТУТАШ ТАҚДИРЛАР

Ахняф БАЙРАМОВ,
ВЦСПС ва СССР Ёзувчилар Союзи мукофоти лауреати, Бошқирдистон.

Партия съезди бошланишига бир неча кун қолганда мени Москвага чақириб қолишди. Союзлар уйининг колонна залига бордим. Бу ерда менга тантанали вазиятда ВЦСПС ва СССР Ёзувчилар союзининг мукофотини топширишди. Бу мукофот «Чиниқув йиллари» деган романим учун берилди. Худди ана шу ерда ўзбек дўстларим Раҳмат Файзий ва Мирмуҳсин билан учрашиб қолдик. Уларга ҳам бундай мукофотлар насиб этди. Биз қардош адиблар бир-биримизни қизғин табрикладик.

Ўз асаримнинг номини қувониб тилга олишимнинг боиси бор. Асарнинг айрим воқеалари Тошкент шаҳрида бўлиб ўтади.

Улуғ Ватан уруши бошланмасдан олдин қаерда катта қурилишлар бошланса, ўша жойга ғайрат камарини боғлаб борадиган бошқирд оиласи бошлиғи бола-чақасини мажбур этиб, Тошкентга келади. Чунки уни катта қурилиш кутаётган эди. Оиланинг дилбар қизи Миисулув ҳам Тошкентга келиб ўқийди, тўқимачилик комбинатида стахановчасига ишлайди. Шу пайт уруш бошланиб қолиб, у ҳамшираликни ўрганади. Госпиталларда ярадорлар қалбига малҳам бўлади. Роман бошқирд ишчилар синфининг ўсиб вояга етиши, тобланиши, чиниқиши ҳақида ҳикоя қилади.

Пайтдан фойдаланиб, дўстларим Раҳмат Файзий ва Мирмуҳсиннинг асарлари ҳақида ҳам айтиб ўтмоқчиман. Булар чинакам баркамол етук асарлардир. Улар ишчи синфининг ҳаётини сермазмун ёритиши билан, ишчиларга илҳом бера олиши билан ажралиб туради. Бизнинг жамиятимизда халқимизга «Ҳазрати инсон», «Дегрез ўғли» каби асарлар жуда ҳам керак.

Партиямизнинг бўлиб ўтган XXVI съезди мамлакатнинг иқтисодий қудратини ривожлантириш борасидаги йўл-йўриқларни кўрсатиб бериш билан бирга биз ёзувчилар олдига талай катта вазифаларни қўйди. Биз бундан буён Ватанимиз қудратини юксак поғонага олиб чиқаётган қалби пок, забардаст ишчиларни ўз асарларимизда мадҳ этишимиз, акс эттиришимиз керак.

ҚАЛБИМИЗ ҲАМИША ЯҚИН

Дагир КУБАНОВ, ёзувчи, Корачой-Черкасс автоном области.

Шимолий Кавказнинг осмонўпар тоғлари бағрида жойлашган Қорачой ўлкаси халқи ўзбек адибларининг асарларини севиб ўқийди. Китобхонларимиз Алишер Навоийнинг номини ва унинг достонларини яхши биладилар. Кутубхоналаримиздан Шароф Рашидовнинг «Бўрондан кучли», «Қудратли тўлқин» китоблари фахрли ўрин олган. Кейинги пайтларда Тошкентда нашр этилган шарқ классиклари сериясидан чиқарилаётган алоҳида безакли китоблар махсус буюртма бўйича сотиб олинди. Ҳафтада икки марта радиодан ўзбек қўшиқларини эшитиб турамиз.

Мен биринчи марта Тошкентда бўлдим. Мезбонларнинг меҳмоннавозлиги, кишиларнинг очиқ чеҳрали табассуми мени ғоятда мамнун этди. Чунки бу диёр маданияти, адабиёти яхши тараққий этган ўлка.

Ўзбек халқининг 6 миллион 200 минг тоннадан зиёд пахта етиштирганлиги ҳақидаги хабарни қувонч билан кутиб олдик. Бу — жуда катта гап. Бу — мислсиз жасорат. Қудратингизга, шижоатингизга фақат қойилмиз, деймиз.

Тошкент учрашувларида жуда кўп фойдали фикрлар айтилди, ютуқларимиз мақталди, камчиликларимиз ётиғи билан тушунтирилди. Ўйлайманки, Ўзбекистонда Совет адабиёти кунлари ҳар биримизнинг ҳаётимизда унутилмас воқеа бўлиб қолади.

Мен ижодий фаолиятим давомида тўртта роман ёздим. Улар Улуғ Ватан уруши йилларида жасорат кўрсатган тоғлиқларга бағишланган. Бундан ташқари кўпгина қардош адибларнинг асарларини қорачой тилига таржима қилдим.

ГЎЗАЛЛИКНИ СЕВАМИЗ

Петро ОСАДЧУК, Украина ССР Островский номли мукофот лауреати, Киев.

Ўзбекистон ва Украина халқларининг маданий алоқалари узоқ йиллардан буён давом этиб келмоқда. Ўтган вақт ичида икки халқ бир-бирининг маданиятидан, адабиётидан баҳраманд бўлган. Украинлар ўзбек ёзувчиларининг асарларини барча халқлар адабиёти қатори севиб мутолаа қиладилар. Ўтган йилларда Киевдаги «Молодь» нашриёти «Навқирон ўзбек поэзияси антологияси»ни нашрдан чиқарган эди. Бу китобдан ўрин олган ўзбек шоираси Гулчеҳра Жўраеванинг шеърларини камина таржима қилган. Шеърият китоби тез кунда китобхонлар ўртасида тарқалиб кетди. Ўшандан буён ўзбек ҳамкасбларимизнинг ижодига қизиқадиган бўлиб қолдим. Бундан буёнги орзу ва ниятларим ўзбек поэзиясининг сара асарларини украин тилига таржима қилиб туришдир.

Қардош халқлар ўртасида бир-бирларининг борди-келди муносабатлари, асарларни тез-тез нашр эттириб туриш дўстлигимизни мустаҳкамлайди, халқларимизнинг маданиятини янада яқиндан таништиради.

Мен Тошкент шаҳрига биринчи марта келишим. Ўзбекистон диёри билан танишиш кўпдан-кўп орзуим эди. Ниҳоят диёрингизда ўтган совет адабиёти кунлари ана шундай имкониятни муяссар этди. Сафар давомида дўстлар билан Қорақалпоғистонга бориб, китобхонлар оммаси билан учрашдик. Ўйлайманки, у ерда бўлган шеърият оқшомлари жуда жўшқин ўтди. Биз унда Ватан қудратини, дўстлигимиз мустаҳкамлигини, она диёр гўзаллигини куйладик.

Гап гўзалликни куйлаш ҳақида борар экан, Сизнинг фахрингиз бўлган Самарқанд ва Бухорони кўрдим. Кўҳна шаҳарларнинг архитектураси, маданияти менга илҳом беради, деб ўйлайман.

Ўзбекистонда Совет адабиёти кунлари якунланмоқда. Унинг қатнашчилари бир-бирлари билан учрашиб, маҳорат ҳақида баҳслашдилар.

СУРАТДА: ўзбек шоиралари Г. Жўраева, Г. Нуруллаева Кабарда-Болқор ўлкасидан келган дугоналари Г. Зумакулова билан суҳбатлашмоқдалар.

БУ — БАХТ ЎЛКАСИ

Жўлмирза ОИМИРЗАЕВ, Қорақалпоғистон халқ ёзувчиси, Бердақ мукофотининг лауреати.

Жаҳонда кимда-ким бахт изласа, дўстлик изласа Ўзбекистонга келаверсин, деб баралла айтаман. Бу диёр шундай қудратли, шундай саховатлики, у ҳамиша барча миллатга бағрини кенг очади.

Мен 20-йиллардан буён Ўзбекистонни жуда яхши биламан. Барча шаҳар ва қишлоқларни кезиб чиққанман, зилол сувларини симирганман, боғ-роғларнинг нашъунамосидан баҳра олганман.

Ўзбекистонда ўтадиган ҳар бир катта дўстлик йиғинларида қатнашиб, қаламкаш биродарларим билан қардошлик қўшиғини куйлаганман.

Ўзбекистонда ўтаётган совет адабиёти кунлари байрамига катта иштиёқ билан етиб келдим. Бу ўзининг кенг маъноси билан обрўли ва масъулиятли йиғин. Бунда барча миллат қалам аҳллари ютуқларимизни баҳам кўрдик, яратиладиган янги-янги асарларимиз устида мушоҳада юритдик. Адабиёт байрами муносабати билан қардош ўзбек халқи улуғвор беш йилликлар давомида эришган зафарларини кўриб қувондик. Бундай ажойиб ўлкани яратган қаҳрамон кишиларга ҳавас билан боқяпмиз. Мана шулар бизга катта илҳом беради. Адабиёт байрами тантаналари Амударё этакларигача, Орол денгизи бўйидаги манзилларгача етиб бориши ҳақидаги хабарни эшитганимда беҳад қувондим. Биз қорақалпоқ халқи ҳам қардош дўстларимизни кенг қучоқ очиб, дўмбира ва қўшиқ садоси билан кутиб олдик.

Ҳаммамизга маълумки, партиямизнинг яқинда ўз ишини тугатган XXVI съезди мамлакат тараққиёти йўлида катта воқеа бўлди. Бу съезд келгусида амалга оширишимиз лозим бўлган барча вазифаларни кўрсатиб берди. Съездда айтилган доно сўзлардан илҳомланиб, қисқа вақт ичида «Чўпон ота» достонимни ёзиб тугатдим. Бу асар қорақалпоқ яйловида чорва учун эртаю-кеч меҳнат қилаётган заҳматкаш кишиларнинг меҳнатига бағишланган. Навбатда олдимизда талай вазифалар турибди.

Биз, ёзувчилар халқимизнинг яратувчиликдаги меҳнати ва жасоратини асарларимизда акс эттиришимиз, янги-янги қаҳрамонларнинг образларини яратишимиз, уларнинг жасоратини элларга достон этишимиз зарур!

ЯНА ЎША ЖОЙДА

ҲИКОЯ

Юсуф АЗИМЗОДА, Озарбайжон ССР.

Эрта баҳор кунларидан бири. Оқшом чўкаётган пайт. Кечки қуёш нурлари Каспий тўлқинларига тилларанг тус бағишлаган.

Шанба бўлганлиги туфайли уйга одатдагидан эртароқ қайтдим. Овқатлангандан кейин янги газеталарни олиб дераза ёнига келиб ўтирдим. Лекин ўзимда қандайдир хорғинлик сезиб, газеталарни нарироқ суриб қўйдим.

Эрталаб кўзгу олдида соч тараётганимда пайдо бўлган туйғу яна эсимга тушди. Назаримда негадир менга бошқа, бегона одам қараб тургандек туюлди. Кунлар, ойлар, йиллар бир-бирини қувиб ниҳоятда тез ўтиб кетаётганини биринчи марта ўйлаб қолдим. Кўзгудан менга сочининг орасидан оқи кўпроқ, ёшлик шижоатини йўқотган, юзини ажин босган киши қараб турарди.

«Қарияпман», — ўйладим мен. Бу фикр бутун кун бўйи хаёлимдан кетмади.

Менинг бу туйғуларим билан баҳор ўзи билан олиб келган кўзни қувонтирувчи ҳаёт ўртасида қандайдир номутаносиблик бор эди.

Хаёлга шунчалик шўнғибманки, болалар ўйнаётган нариги хонадаги тўполонни ҳам эшитмабман. Ҳатто Латифа уйга қандай кирганини, орқамдан менга тикилиб турганини пайқамабман.

— Ўртоқ инженер, сизга нима бўлди? Ҳеч нарсани эшитмайсиз ҳам, кўрмайсиз ҳам?

Бошимни кўтариб қарадим. Латифанинг лабларида менга таниш эркалатувчи табассум ўйнарди.

— Ҳеч нарсани сезмаган тақдирда ҳам мен кирганимни пайқашингиз лозим эди, — деди ҳазиллашиб.

Мен кулиб қўйдим.

— Хўп бўлади, ўртоқ врач. Сезгиррок бўлиш ҳақидаги фикрингизни ҳисобга оламиз, — деб жавоб қайтардим.

Орага сукунат чўкди. Мен деразадан ташқарига қарадим. Кеч кирган, осмонда пайдо бўлган дастлабки юлдузлар милтилларди.

— Сенга нима бўлди, Жамол? Бугун эрталабдан кўзимга бошқачароқ кўриняпсан, — деди Латифа.

— Ҳеч нарса бўлгани йўқ, жонгинам!

— Лекин...

Беихтиёр мен Латифага тикилиб қолдим. Назаримда уни биринчи марта кўраётгандай эдим. Унинг оқиш кокиллари, бодомсимон кўзлари атрофидаги майда ажинлар, сўлиб қолган лаблари, озғингина қўлларидаги бўртиб турган томирларини гўё илк дафъа кўраётгандим.

Қарияпмиз.

Латифанинг қовоғи солинди. Гўё баҳайбат бир нарса унинг юзига соя ташлагандек бўлди. У қалбимда пайдо бўлган ўзгаришнинг ҳаммасини назаримда сезди, лекин ҳеч нима демади. Мен ўрнимдан турдим.

— Қаерга? — сўради Латифа.

— Папирос олиб дарров қайтиб келаман.

— Қайтиб келма...

Мен ҳайрат билан унга тикилдим.

— Биз бирга қайтамиз. Папирос олганингдан кейин мени кўчада кутиб тур. Мен болаларни ухлатиб чиқаман. Ўзиям анчадан бери ўйнагани чиққанимиз йўқ, ҳаво ҳам бугун оромижонга ўхшайди. — У бироз ўйлагач сўради: — Мени қаерда кутишни биласанми?

Мен бироз ўзимни йўқотиб қўйдим.

— Биз илгари учрашадиган жойимизни эслайсанми?

— Ҳа, эсимда.

— Худди ўша ерда мени кут, мен дарров бораман. Мен Латифа жиддий гапираётганини ҳам, ҳазиллашаётганини ҳам билолмай ҳанг-манг эдим.

— Бор, борақолсангчи!

Мен кўчага чиқиб, уйимиз олдидаги дўкончадан папирос сотиб олдим. Уйга қайтиб кирайми ё хотинимнинг истагига биноан учрашув жойига борайми деб ўйланиб қолдим. Нима учун? Ёшлигимизни хотирлаш учунми?

Шу хаёллар билан шаҳар марказига қараб юрдим...

Баҳор келаётганлиги ҳамма ерда сезилиб турарди. У бизнинг шаҳримизга ҳам ўзининг кишини аллаловчи нафасини олиб келганди. Кўчада одамлар кўпайиб қолгандек, кўчаларнинг ўзи ҳам кенгайгандек, боғлар, парклар янада гўзаллашгандек туюлди менга.

Атроф осуда, шамол ҳам йўқ. Осмон сон-саноқсиз юлдузлар билан нурафшон, шаҳар эса кундузгидай чароғон эди.

Мен доимо одам ўтиб турадиган тор кўчагача бордим. Биз шу ерда учрашардик. Мен столбага осиғлик соат тагида қиш кунлари совуқдан дийдираб, иссиқ ёз кунлари бутун аъзойи баданимни тер босиб Латифани кутардим. Юзимда ғамгин табассум пайдо бўлди. Энди у кунлар жуда ҳам узоқда қолиб кетди.

Йўлканинг у ёғидан бу ёғига бориб келаётган йигитчани кузатдим. Ҳаво анча совуқ бўлишига қарамай, у ёзги костюмда, бош кийимсиз эди. Сочи силлиқ қилиб таралган, соқоли қиртишлаб олинган, ингичкагина мўйлаби эса алоҳида хафсала билан тартибга келтирилганди. У йўлканинг у ёғидан бу ёғига бориб келар, гоҳ қўлидаги, гоҳ кўчадаги соатга сабрсизлик билан кўз ташларкан, йўлга нигорон тикиларди. Соатлар орқада қоляпти деб ўйлади шекилли, яқинимга келиб вақтни сўради. Миннатдорчилик билдиришни ҳам унутиб, ҳаяжонини яширолмаган ҳолда йўлка бўйлаб яна юра бошлади.

Негадир раҳмим келиб кетди унга. «Бор, уйингга кет. Тентак бўлма, қимматли вақтингни бекорга ўтказма, кейин пушаймон бўласан! У агар севса бундай кутишларсиз ҳам сенга турмушга чиқаверади» дегим келди.

Лекин мен индамадим. Бу йигит тўсатдан мен ўзим нима учун бу ерда турганимни сўраб қолса нима дейман. «Соч-соқолига оқ тушган одам шу алпозда юрипсиз-ку, яна бировларга ақл ўргатасиз. Уят эмасми?» демайдими.

Бу фикрдан ҳар мўйимдан тер чиқиб кетди. Хизматдаги ўртоқларим ёки Латифанинг дугоналари, врачлар кўриб қолишса нима бўлади? Мен ҳақимда нима деб ўйлашади? Хотиним билан шу ерда учрашувга келишганимизга ким ишонади? Нега ҳам хотинимнинг райига қараб бу ерга келдима?

Йигитча кутаётган қиз ниҳоят етиб келди. Йигитнинг бутун ташвишлари тарқалди, қизнинг тирсагидан ушлаганча юриб кетишди. Мен уйга қайтишга қатъий қарор қилдим. Лекин шу пайт орқамдан кимдир менга яқинлашди. Бу Латифа эди. Илгариги одати бўйича қўлимдан ушлаб олди.

— Узоқ куттириб қўймадимми?

Илгарилари учрашувга келиши биланоқ менга, албатта шундай савол берарди.

Мен беихтиёр унга тақлид қилган ҳолда ўзимни бепарво тутиб, елкамни қисиб дедим:

— Қачон келсанг ҳам барибир кутаверардим.

Биз бир-биримизга қараб кулиб юбордик.

— Эсимда. Сен ҳаммавақт ҳам шундай жавоб берардинг. Нима учун бу ерда турибмиз?

— Бўлмаса, қаёққа борамиз?

— Ёшлигимизни ёдимизга туширадиган жойга борамиз. Мен бу жойни унутган эдим.

— Сен у жойни унутдингми? — деди Латифа ташвиш ва ҳаяжон билан.

— Кечир, жонгинам, мен чарчадим.

— Қўйсангчи, кетдик ахир.

Биз троллейбус бекатига қараб юрдик. Бир неча дақиқадан сўнг эса тепаликдаги парк олдидаги майдонда тушиб қолдик. Кенг зинапоядан тепаликка кўтарилаётганимизда ёқ ҳаммаси ёдимга тушди. Тепаликка кўтарилгач, майдончада тўхтадик. Дам олиш учун ўрнатилган панжаралардан бирига денгизга қараган ҳолда ўтирдик.

Ёшлигимизнинг энг эзгу хотиралари ана шу жой билан боғлиқ эди. Баландликдаги парк — шаҳримизнинг энг юксак нуқтаси. Бу ернинг ҳавоси шунақанги ёқимли, оромбахшки, кўяберасиз. Шаҳарнинг бутун манзараси кўзга яққол ташланади. Латифани ҳам биринчи маротаба шу ерда учратганман. Шу ерда биз бир-биримизга муҳаббат изҳор қилган эдик. Шу ерда у билан узоқ муддатга ажрашган эдик.

— Эсингдами! — шивирлаб сўради Латифа.

— Эсимда.

Буларнинг ҳаммаси хаёлимда яқиндагина, гўё кечагина содир бўлгандек туюлди. Биз бу ерга тез-тез келиб турардик. Бир куни кеч-қурун, худди ҳозиргидек панжарада ўтирган эдик. Мен ундан кўзимни узмасдим. Қуюқ қоп-қора сочлари елкасига тушиб турарди. У ўзининг латофати, гўзаллиги билан одамларни, заминни, осмонни мафтун этгудай эди. Назаримда, у мендан нимадир кутаётгандек туюлди.

— Латифа...

— Кераги йўқ, Жамол, гапирма. Яхшиси сукут сақлайлик. Биз учун ана шу ажойиб баҳор оқшоми гапирсин...

Орадан уч ой ўтгач, биз турмуш қурдик. Ҳаш-паш дегунча икки ой ҳам ўтиб кетди. Сўнг айрилишга мажбур бўлдик. Ўшандаги тун менинг хотирамда умр бўйи сақланади. Биз иккаламиз шу ерда узоқ ўтирдик. Шаҳарни қоронғилик қоплаган, фақат прожекторларнинг ёруғ нурлеригина осмонни салгина ёритарди. Мен шинелда эдим. Вақт ҳайрон қоларли даражада тез ўтарди.

Ўша тунда мен фронтга жўнадим. Урушнинг тамом бўлганлиги тўғрисидаги хабар бутун дунёга тарқалгандан кейинги биринчи тунда ҳам Латифа билан яна шу ерда учрашдик. Ана шу зинапоядан қўлтиқ таёқда Латифанинг ёрдамида юқорига кўтарилган эдим. Кўз олдимизда яна шаҳар манзараси намоён бўлган эди. Шаҳар ҳеч қачон бунчалик гўзал ва улуғвор кўринмаганди кўзимга. Тўрт йил мобайнида шаҳарни қоронғилик ўз оғушига тортган эди. Энди бўлса минглаб электр чироқларининг акси Каспийда жилваланар, шаҳарни нурга кўмганди.

Бир-бирини қувиб йиллар ўтди...

— Нимани ўйлаб қолдинг? — деди Латифа хаёлимни бўлиб.

— Шаҳримиз ҳақида ўйлаяпман, Латифа! У наздимда йигирма ёшга яшариб кетганга ўхшайди. Биз бўлсакчи...

Латифанинг қовоғи солинди.

— Биз қаридик демоқчимисан? Сенга бугун нима бўлди. Ўзим ҳам ҳайронман. — Латифа бироз сукут сақлагач қўшиб қўйди. — Мен бўлсам бутунлай бошқа нарса тўғрисида хаёл суряпман. Қарагин: бу ердан мен ишлайдиган касалхона кўриниб турибди. Мен шундай оилам, болаларим борлигидан бахтиёрман, севгимиздан бошим осмонда. Одамларни ҳаётга қайтараётганимдан ўзимда йўқ севинаман ва фахрланаман. Қўлимда даво топган беморлар касалхонадан ҳайрлашиб чиқиб кетаётганларида ўзимни тобора яшараётгандай сезаман. Сен бўлсанг кексайиш ҳақида гапирасан.

Мен жавоб қайтармоқчи эдим, лекин у яна ўзи гапирди.

— Кўряпсанми, ана сизнинг заводингиз.

У биз шаҳарликлар учун қадрли бўлган турли-туман бинолар, кўча, фабрика, заводларни ҳеч эринмай бирма-бир кўрсатарди.

Тўғрисини айтсам, мен унинг гапларини эшитардиму, нима ҳақида сўзлаётганини англамасдим. Лекин мендаги қайғули фикрлар тумандек тарқаб, ўрнини фахрланиш туйғуси қамраб олди. Мен нур билан қопланган шаҳарга тикилдим. Латифанинг гаплари, овози юрагимнинг энг нозик торларига бориб етган эди. Мен ўйлаб қолдим: баҳорнинг нурафшон бу туни, сон-саноқсиз чироқлар, марварид доналаридек осмон бўйлаб сочилган юлдузлар, қадрдон Каспий тўлқинлари ҳақиқатан ҳам борлиққа ҳаёт бахш этиб, ёшлик ва гўзаллик инъом этмаяптими?

Латифа паришон бир ҳолатда денгизга тикиларди. Мени унинг бу ҳолати ажаблантирмасди. Йўқ, асло! Қора сочларида кўзга ташланиб турган бир тутам оқ йўл қоронғу осмонни ёритиб турган сомон йўлига ўхшарди. Кўзлари эса юлдузлар янглиғ йилтиллаб турарди.

Мен кўча бурчагидаги соат тагида ўз севгилисини интизор кутиб турган йигитчани эсладим. Ўзимдан ўзим уялиб кетдим. Ўша йигитча ҳақ эди, шу туфайли ҳам интизорини топди. Кутиш дақиқалари... Бунда ўзига хос ҳикмат ва гўзаллик бор. Балки бу дақиқалар ҳаётнинг энг яхши дамларидир. Мен ҳам қачонлардир Латифани кутганман. Ўшанда ҳам юрагим ҳозиргидек дукирлаб турарди. Худди ҳозиргидек. Дарҳақиқат, муҳаббат фақат ёшликкагина хосми? Латифа ҳозир ҳам дилбар ва латофатли.

Биз вақт қандай ўтганини сезмай қолдик. Салқин тушди, денгиздан муздек шамол эса бошлади.

— Энди нимани ўйлаяпсан? — деб сўради Латифа.

— Ёшлигимиз ҳақида.

— Яна-я? — ҳайрон бўлди Латифа.

Мен кулиб юбордим.

— Тушунмадинг, Латифа! Болалар ҳақида ўйлаётганимни айтмоқчи эдим. Қизиқ, улар ҳозир нима қилишаётганикин? Қайси бири ухлаётган экан?

— Иккаласи ҳам ухлаяпти.

— Қаёқдан биласан?

— Юрагим сезиб турибди.

— Юрагинг яна нималарни сезяпти?

— У уйга қайтиш вақтингиз бўлди, деяпти.

— Жуда тўғри. Мен ҳам шу фикрдаман. Кетдик.

Хиёбон бўйлаб паркдан таниш қўшиқнинг сўзлари таралади:

«Чирой абадиймас, гоҳлайма зинҳор»...

Менинг туйғуларим билан бу фикр ўртасидаги номутаносиблик ғашимни келтириб: «нима деяпти ўзи?!» — деб сўрадим.

Латифа кулиб қўйди.

— Эътибор берма. Бунинг бизга алоқаси йўқ!

Озарбайжончадан **Р. ИНОҒОМОВ** таржимаси.

ҚАРДОШЛИК МУШОИРАСИ

УЧ ШЕЪР

Анна АХМАТОВА, РСФСР.

I.

Шўх кўзларинг сенинг, Оскё,
Неларнидир кузатди менда
Ва сукутдан туғилган ўшал
Термизона саратон монанд
Бир сустлиг-у, беҳуда-чигал
Недир қўзғаб дилни этди банд.

Эриб кетди тилсиз кучлардан
Хотиралар ташлаб ёдимни,
Гўёки мен ёт ҳовучлардан
Симирардим ўз фарёдимни.

2.

Юракда сусаяр қуёшнинг ёди.
Ўт-ўлан заъфар.

Шамолда илк қорнинг ҳиди-ю тоти
Сал-пал сезилар.

Энди тор ариқлар мудрайди
ҳиссиз —
Сувлар ётағон.

Бу ерда ҳеч нарса рўй бермас,
эсиз,
Энди ҳеч қачон!
Бўм-бўшлиқ қўйнида яйдоқ
мажнунтол
Елпиғич бу кез.

Яхши иш қилдим мен,
бўлмай, эҳтимол,
Сизнинг жуфтингиз.
Юракда сусаяр қуёшнинг ёди.

Не бу! Қора тун!
Эҳтимол... Етарли бир тун ҳаёти
Қиш келиш учун.

3.

Мен шунчаки бу ерга келдим,
Фарқсиз — қайда зериқмоқ бу кун!
Дўнгда мудрар елтегирмон жим,
Йиллаб бунда жим қолмоқ
мумкин.
Қовжираган печакдан илинж —
Майин қанот қоқар болари.

Сув парисин чорлайман,
кўл — тинч,
Биламанки, ўлган у пари.
Бақасалла, ўт ҳуружида
Кенг кўл — саёз, йўқотмиш чирой.
Тоғтеракнинг титроқ учида
Ялт этади енгил тўлин ой.
Бари янги туюлар — не бор.

Тераклардa намчил бўй турғун.
Мен жим. Жимман, эй тупроқ,
сўнг бор
Яна сенга айланмоқ учун.

Абдулла ШЕР таржималари.

ВАТАН

Жубан МУЛДАГАЛИЕВ, СССР Давлат мукофоти лауреати (Қозоғистон).

Она Ватан, буюрсанг гар,
Ўзни ўтга ураман.
Кеча-кундуз қайда бўлмай
Сени кўриб тураман.

Тундан ҳайдаб зулматларни,
Унга ёғду элтасан,
Олтин тонгнинг нурин сочиб,
Дил торини чертасан.

Хаёл қуши чўққилардан
Баланд қанот қоқади,
Қайга парвоз этса-да у,
Фақат сенга боқади.
Дилларимиз пайванд эрур
Ватан, сенга, элимга,
Гар буюрсанг фарзандларинг
Тик қарайди ўлимга.
Сенинг дўстинг, менинг дўстим,
Сенинг ёвинг, менга ёв.

Тақдиримиз бир абадий,
Билмас асло тўсиқ, ғов.

Сен қувонсанг қувонаман,
Бахтли деймaн ўзимни,
Гул кўркингда онажоним
Кўраман ўз юзимни.

Кўрган сайин иқболингни,
Қадринг яна ортади,
Меҳринг тўла юрагимнинг
Тарозисин тортади.
Сенсиз ҳаёт йўқдир менга,
Толеимсан, жаҳоним,

Сен бўлмасанг ўзин қайга
Қўяр эди бу жоним.

Жангоҳда ҳам ёвни енгиб
Олға юрсак ҳар сафар,
Паноҳ бўлдинг, номинг билан
Қучдик жангларда зафар.

Она Ватан, буюрсанг гар
Ўзни ўтга ураман.
Кеча-кундуз қайда бўлмай
Сени кўриб тураман.

НАЗАРМАТ таржимаси.

«Жасорат» ёдгорлиги қаршисида...

Лев СОРОКИН, РСФСР.

Ер узра ташлайман
оҳиста одим,
Оташ оғушига олмишди
хаёл.
Ирғитиб бошидан фалокат
додин,
Тошга айланибди бир
эркак, аёл.
Боласи кўксида, ўзбек
аёли
Мададга илҳақдир,
далдага муштоқ.
Заминга дарз кетмиш.
Не кечар ҳоли?
Йўқ, йўқ, дарз кетмади
дўстликка бироқ!

Лаҳзалар ўтмасдан келди
акс садо
Москва, Тбилиси, Урал,
Киевдан...
Зилзила маркази шу
қалтис асно
Дўстлик марказига
айланди бирдан.
Янги кварталлар гўзал,
навқирон,
Бор бутун мамлакат
ёрқин нафаси.
Қардошлик фанидан
бердик имтиҳон,
Кўчди қалбимизга замин
ларзаси.
О, Тошкент, Тошкентим,
бунча сен дилбар,
Кўрки-жамолингдан
шодмон юрагим.
«Бош меъморинг ким?
деб сўрашса агар,
«Ўртоқ Қардошлик!» деб
жавобин бергум.
Ер узра ташлайман
оҳиста одим,
Оташ оғушига олмишди
хаёл.
Ирғитиб бошидан фалокат
додин,
Тошга айланибди бир
эркак, аёл...

Нормурод НАРЗУЛЛАЕВ таржимаси.

СУРАТДА: Совет адабиёти кунлари қатнашчиларидан С. Давидов (Ленинград), Р. Бобожон, С. Баруздин (Москва).

С. Маҳкамов фотолари.

Редактор
С. М. КАРОМАТОВ.

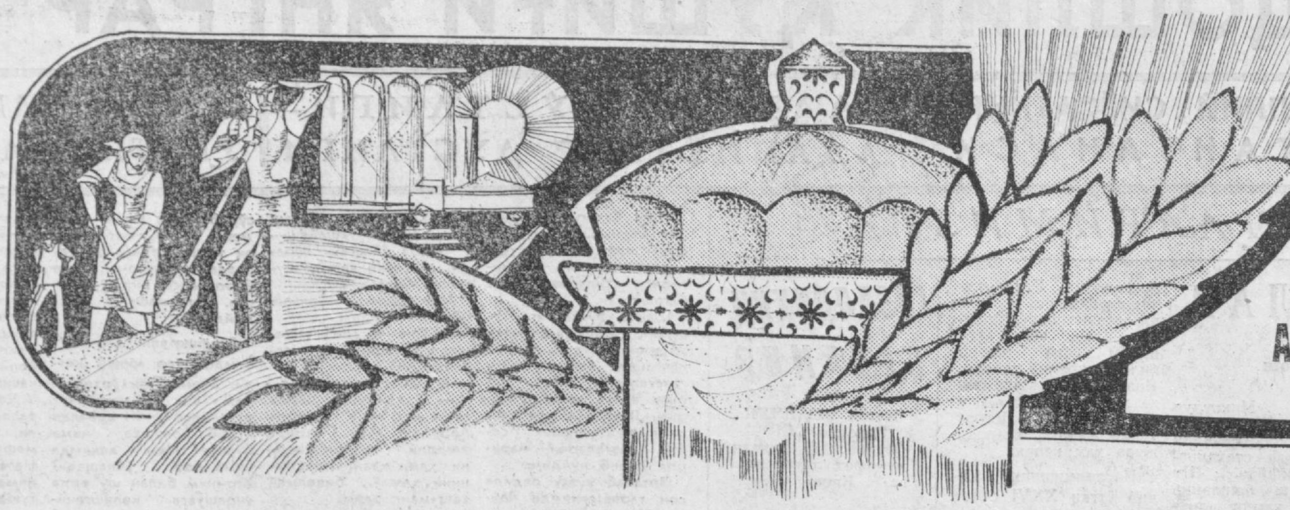

НОН ҲАМИША АЗИЗ БЎЛГАН

Кишилар қадим замонлардан нонга алоҳида муносабатда бўлиб, уни олтинга, қуёшга, ҳаётга қиёслаб келганлар. Нонни тежаб-терганлар, унинг шарафига мадҳиялар ўқиганлар, нон билан меҳмонларни кутганлар.

НОН ТЎҒРИСИДА БИЗ НИМАЛАРНИ БИЛАМИЗ?

Улуғ рус олими Климент Аркадьевич Тимирязев: «Биз энг ажойиб-ғаройиб фактларга ҳам эътибор бермаймиз, чунки улар ниҳоятда оддий нарсалардир. Чиндан ҳам инсоният заковати ихтиро этган энг буюк ихтиролардан бири бўлган, ажойиб қилиб ёпилган буғдой нонни дастурхонда ушатганимизда буҳақда сира ўйлаб кўрганмизми?»

Бугун ҳурматли газетхон, қуйида худди ана шу «буюк ихтиро», унинг тарихи, нонниг бугунги қадр-қиммати ҳақида фикрлашмоқчимиз.

НОН НЕЧА ЁШДА?

Инсон ғалла экинларини йиғиштириб ола бошлаган ва уларни ўстира бошлаган 16 минг йилдан зиёд муқаддам ер юзида нон пайдо бўлган. Аввал кишилар донни хом ҳолида истеъмол қилишган. Кейин уни икки тош ўртасда эзиш ва сув билан аралаштиришни ўрганишган, олов пайдо бўлиши билан эса дон бўтқасидан нон ёпадиган бўлишган. Орадан кўп минг йиллар ўтиб, қадимги Мисрда биринчи марта оширилган хамирдан фойдаланиш расм бўлди. Нон ёпиш санъати кейинроқ мисрликлардан греклар ва римликларга ўтди.

НОН ТЎҒРИСИДА ҚИЗИҚ ФАКТЛАР

«Нон» сўзи келиб чиқиш жиҳатидан қадимги Греция новвойлари номи билан боғланган, улар нонни тайёрлашда махсус шаклли идиш — товалардан фойдаланишган. Идиш эса «клибанос» деб аталган.

Франция қироли Генрих IV ўз титулига яна бир ном—«нон қироли» номини ҳам қўшган эди. Бу билан фуқарони ким нон билан таъминлаганига ишора қилган эди. Демак, қирол энг улуғ ҳукмрон ҳисобланган.

Гомернинг гувоҳлик беришича, қадимги Греция оқсуяклари нонни мутлақо мустақил таом ҳисоблашган ва уни бошқа таомлардан алоҳида тановул қилишган.

Қадим замонда нонга кўпгина халқларда қуёш ва олтин сифатида қаралиб, у ягона рамзий белги — ўртадаги доира нуқта шаклида ифодаланган.

Қадимги Римда бир неча катта новвойхона ташкил этган, авлод-аждоди нон ёпиш билан шуғулланган новвойга 2 минг йил муқаддам ёдгорлик ўрнатилган. Ёдгорлик ҳозирги кунимизгача сақланиб қолган.

Энг йирик новвойхона Измайловода бўлиб, у подшо саройи ихтиёрида бўлган ва «нон саройи» деб номланган. У палаталарга бўлинган бўлиб, уларнинг ҳар бирида маълум хил нон тайёрланган.

Ўрта аср бошларида кўпгина Европа мамлакатларида нонниг янгилик даражаси ва социал аҳвол ўртасида уни тановул қилиш жиҳатидан жуда катта фарқ бўлган. Қирол оиласи фақат янги ёпилган нонни тановул қилган. Кеча ёпилган нон олий табақага, икки кун олдин ёпилган нон майда дворянларга, уч кун олдин ёпилган нон эса монах ва мактаб ўқувчиларига белгилаб қўйилган.

Қадимги Греция ва қадимги Мисрда нонниг шифобахш ролига алоҳида аҳамият беришган. У ошқозон касалига малҳам бўлади деб ҳисоблаганлар. Бир қатор қадимги табиблар нонниг фақат бир урвоғининг ўзи ҳам ошқозон оғриғини қолдиради, деб ишонтирганлар.

Оттоман империясида новвойнинг алдоқчилиги қаттиқ жазоланган. Уни арқонга боғлаб, ўғирлик моли билан бирга кўчада сазойи қилганлар.

Қадимги Ҳиндистонда эрамизнинг дастлабки асрларида жиноятчиларга маълум вақтгача нон ейишни таъқиқлаш билан уларни жазолаганлар. Нон бермаслик муддати жиноятнинг оғир-енгиллигига қараб белгиланган.

РУСЛАРДА НОВВОЙЧИЛИК

Ун биринчи асрдаёқ Россияда сули унидан ошириб «нордон нон» ёпила бошлаган. Уни тайёрлаш катта санъат бўлган. Уни тайёрлаш махсус ачитқи (квaслар)га асосланган. Нонларни тайёрлаш ғоят махфий сақланиб, авлоддан-авлодга ўтиб келган. Бундан ташқари, буғдой унидан монастир новвойхоналарида нон ёпишган. XVI асрга келиб, новвойлар— нончилар, калачниклар, пирожнийчилар, пряникчилар, блинчилар ва ситникчиларга бўлинишган.

Москвада катта-катта новвойхоналар ишлаган. Уларни нон ҳовлилари деб аташган. Бу ерда турли печларда катта-катта буғдой нонлари, калачлар, сули буханкалари ёпилган, пироглар ва ватрушкалар тайёрлайдиган алоҳида печлар бўлган.

Кўпгина новвойлар монастирларда ишлаганлар. Уларнинг ҳар бири кунига 900 кишига нон тайёрлар эди.

НОННИНГ СИФАТИНИ ҚАНДАЙ КУЗАТГАНЛАР?

Москва князлиги шаҳарларида нон савдосидаги баҳолар ва сотилаётган нон маҳсулотларининг сифати учун ҳукумат назорати ўрнатилган эди.

Мабодо нонни назорат қилувчилар нон ва калачлар белгиланган оғирликка мувофиқ бўлмаса ёки тасдиқланган нархдан юқори баҳода сотилаётганлигини аниқласалар у ҳолда чоризм фармойишига мувофиқ айбдорларга жарима солинган. Айбдордан турли суммадаги пул жаримаси ундирилган. Ҳаддан зиёд жиноят қилган айбдор тан жазоси билан жазоланган. Назоратчилар «...нонниг сифатини ҳамма жиҳатдан бекамі-кўст текширишлари керак эди».

БУГУНГИ КУН НОНИ ҚАНДАЙ ВА У ҚАНДАЙ ЁПИЛАДИ?

Кремлдаги «нон саройи» бир кунда 5 тонна нон ёпган ва у билан қарийб 5 минг кишини боққан. Совет даврида қурилган нон заводларининг ҳар бири бир кеча-кундузда 300 — 500 тонна нон ишлаб чиқаради.

Мамлакатимизда 600 номда нон маҳсулотлари чиқади.

Сулидан ёки сули-буғдой аралашма унидан ёпилган нонлар кенг тарқаляпти. Майин тортилган ундан тайёрланган нон ўзининг яхши таъми, мағзи, чўзилувчанлиги, ёқимли ҳиди билан ажралиб туради. Нонниг Бородин, Минск навлари жуда чиройли, пўрсилдоқ бўлади ва узоқ вақт қотмай сақланади.

Буғдой унидан қолипли ва қолипсиз нонлар ёпилади. Яхши навли нонлар рецептурасига сут маҳсулотлари, шакар, маргарин киради.

Майда дона нон маҳсулотлари — рожки, рогалик, булочкалар жуда кенг расм бўлган.

Турли касалликларга мубтало кишилар учун махсус навли нонлар ишлаб чиқарилади. Ана шу нон ва нон маҳсулотларининг рецептураси ҳар хил бўлиб, уларга туз солинмаган, хлориддан холи нонлар, кислоталилик даражаси пасайтирилган булочка, қоқ нон ва моддалар турли миқдорда қўшиб тайёрланган нон маҳсулотлари киради.

МАМЛАКАТИМИЗНИНГ ҲАР БИР РЕСПУБЛИКАСИ УЗИНИНГ АНЪАНАВИЙ НОН ХИЛЛАРИГА ЭГА.

ЎЗБЕК НОНЛАРИ

Республикамиз новвойларининг маҳсулотлари ўзига хос жиҳатлари билан фарқ қилади. Нон тайёрлашнинг катта санъати, анъаналари қадим замонлардан буён давом этиб келяпти.

Нон тайёрлаш рецептураси жуда оддий. Ун, хамиртуруш ва сув бўлса бас. Баъзан сув ўрнига сут қўшилади. Бундай оби-нонлардан ташқари ёғ ва тухум қўшиб патир тайёрланади. Бундай нонлар ўн-ўн беш кун мобайнида яхши сақланади.

Бундан ташари седана, пиёз солиб ёпилган тандир нонлар элимизда жуда машҳур. Маккажўхори зоғораси, унга ошқовоқ қўшиб тайёрланган зоғора, нўхот уни нони ҳам кўпларга ёқади.

НОН ҚАДРИ

Ҳамиша нонга ҳурматсизлик инсон учун катта ҳақорат сифатида қаралган. Нонниг увоғи ҳам нон, дейишади. Одатда ёшликдан кишини ҳар бир бурда нонни авайлаш ва қадрлашга ўргатиб келинади.

ҲУРМАТЛИ УЙ СОҲИБАЛАРИ!

Оилангиз эҳтиёжига яраша миқдорда нон сотиб олишга ҳаракат қилинг! Ортиқча олиб, исроф қилманг!

Суви қочган нон янги нонга нисбатан фойдалидир. Врачлар нонни истеъмол қилишдан олдин сувини қочиришни маслаҳат беришади.

Қотган нонни асло ташлаб юборманг! У моҳир қўлларда қайтадан ажойиб таом бўлади. Бу таомларнинг кўпчилини осон йўл билан тайёрлаш мумкин.

Қотган нондан, масалан, оддий нон талқони ёки қовурма тайёрлашингиз мумкин. Бурдаланган буғдой нон сарёғда икки томони қизаргунча қовурилади. Уни наҳорда чой ёки кофе билан истеъмол қилиш мумкин.

Агар сиз шўрталқон қилмоқчи бўлсангиз, нонни кубикчалар шаклида кесинг ва қовуриш олдидан уларни намакобга ёки сутга ботириб олинг. Турли маҳсулотлардан фойдаланиб, мураккаб талқон тайёрлаш мумкин. Шулардан энг оддийси олмали талқондир. Буғдой нон бурдаларини ёққа ботиринг, артилган олма солинг. Агар унинг устига бир қатлам ёнғоқ сепилса, янада яхши бўлади.

Қотган нонга хилма-хил бошқа маҳсулотлар қўшиб ҳам антиқа таомлар тайёрлаш мумкин. Шулардан бири иштаҳа очар таом сельди (ереванча)дир. Уни тайёрлаш учун қотган нон сувда ёки сутда бўктирилиб, гўшт қиймалагичдан ўтказилади ва хом қаймоқ қўшилади. Сўнг қориштирилиб, элакдан ўтказилади. Унинг устига янги помидор, петрушка ва пишлоқ қўйилади.

Сули ва буғдой нонлари қадимдан суюқ таомлар билан истеъмол қилинган.

Қиймаланган тухумли шўрва. Бунинг учун 100 грамм нон майда қилиб кесилади, духовкада қовурилади. Яна юз грамм нон ёғда қовурилади. Қозончага қовурилган нон, қуруқ талқон, майдаланган тухум, майда тўғралган укроп ва петрушка кўки олиб, шўрваси билан дастурхонга тортилади.

Сиз кўп вақт сарфламай сузма ва сабзи қўшиб нондан таом тайёрлашингиз мумкин. Бурдаланган буғдой нони сутда бўктирилади, қайнатилган сабзи йирик-йирик қилиб тўғралади. Нон, сабзи, сузма, тухум ва шакар аралаштирилади. Сўнгра у ёғ суртилган товага солинади ва 40 минут мобайнида духовкада пиширилади.

Қадимий халқ ичимлиги рус кваси ҳам нондан тайёрланади. У чанқоқни яхши қондиради ва чарчоқни қолдириш хусусиятига эга. Квасни тайёрлаш рецепти кўп. Шулардан бири — лимонли (полякча) квасни тайёрлаш билан танишинг. Қотирилган сули нони қайноқ сувга солинади ва бир неча соат мобайнида димланади. Сўнгра у тиндирилгач, хамиртуруш ва лимон суви (лимон кислотаси) солинади. Бир кеча-кундуздан кейин у шишаларга қуйилиб, оғзи маҳкамланади ва уч кун муздек жойда сақланади.

ҚАДРЛИ УЙ БЕКАЛАРИ!

Қотган нондан таомлар тайёрлаш билан дастурхонимиз ранг-баранг бўлишини таъминлабгина қолмай, балки инсон меҳнатининг энг муҳим маҳсули — нонга алоҳида эътибор берганлигингизни ҳам ёдингизда тутинг.

«УЗТОРГРЕКЛАМА» ТЕЛЕПРЕССАГЕНТЛИГИ.

4 ТОШКЕНТ ОҚШОМИ бет

«ТОШКЕНТ ОҚШОМИ» («ВЕЧЕРНИЙ ТАШКЕНТ»), —орган Ташкентского горкома КП Узбекистана и Ташгорсовета.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700000, Тошкент—ГСП, Ленин кўчаси, 41. ТЕЛЕФОНЛАР: секретариат — 33-57-02, бўлимлар: партия турмуши — 32-53-66; саноат 32-53-83; қурилиш — 32-58-85; шаҳар хўжалиги — 32-57-83; совет қурилиши ва ҳуқуқ 32-54-19, фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 32-53-10; адабиёт ва санъат — 32-56-81; ахборот — 33-28-95; спорт ва ҳарбий-ватанпарварлик ишлари — 32-55-32; хатлар—33-29-70; эълонлар бўлими —33-81-42; нашриёт диспетчери 32-78-94; нашриёт телефон станциясининг навбатчилари — 33-90-50.

23 МАРТ, 1981 й. Р—07114. Узбекистон Компартияси Марказий Комитети Нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64581. В—2083. 5